

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Nicodemi Frischlini Balingensis ... & M. Georgii Pfluegeri
Ulmani, Virorum Clarissimorum, Methodus Legendi
Historias Expedita, Nova, omnibus in Historia versantibus
opido quam necessaria**

**Frischlin, Nicodemus
Pflüger, Georg
Keckermann, Bartholomäus**

Lipsiae, 1630

Methodus legendi historias expedita nova

[urn:nbn:de:bsz:31-107405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107405)

METHODUS
LEGENDI Historias
Expedita, Nova.

Historiarum & Anti-
quitate studium, hu-
manissime Lector, ut o-
mnium maxime est ne-

cessarium; ita cunctorum sano-
rum iudicio longe utilissimum &
jucundissimum, adeo ut miraculi
instar sit habendum non solum
superioribus seculis, verum etiam
nostra etate quosdam auctores re-
periri, qui majore dicam temeri-
tate an inscitia, non solum ipsi Hi-
storias non legunt; verum etiam
alios nugacissimis & vanissimis
ratiunculis ab earundem lectione

In Histori-
arum con-
temtores.

A 7. deter-

deterrere conantur. Equidem ferendum illud utcumq; fuisset in superioris etatis hominibus, ubi omnia scholasticis tenebris miserè involuta erant. At verò nostro hoc tempore inveniri homines ab humanitate tam alienos, id vel unum est, quod corruptissimos hujus mundi mores satis superq; demonstrat. Quid enim per Deum immortalem inhumanius? quam id, cujus fructus cum insigni & mirabili jucunditate conjunctos in omni vitæ genere deprehendimus, in hominum odium atq; contemtionem adducere. Quid turpius? quam cujus utilitas etiam barbaros in sui amorem pertraxit, fastidiosè despucere & pro nihilo putare? Quid impudentius? quam Imperatorum etiam diligentia nobilitatum studium procaci ore calumniari. Vides, æquissimè Lo-

Et or,

LEGENDI HISTOR. 3

Etor, quam latus hic sese ad dicen-
 dum aperiat campus, quam am-
 pla ad dignitatem studii Histori-
 ci asserendam area. Verum non
 tam propositum est nobis in lau-
 des Historici studii excurrere,
 quod ab aliis & factum eruditè
 & factum est copiosè, quam bre-
 viter indicare, qua ratione in le-
 ctione Historiarum versandum,
 & versandum cum fructu & uti-
 litate sit. Videas enim multos
 aequo labore, sed non aequa utilita-
 re ut in reliquis disciplinis omni-
 bus; ita cum primis in Historia
 desudare. At qua causa? An in-
 geniorum diversitas? Equidem
 non diffitemur, quin multum ad
 perceptionem liberalium artium
 faciat ingenii bonitas. Verum nec
 omne punctum ei deferimus: nec
 solum ingenium diversitatis istius
 causam esse posse affirmamus. Alii
 sunt

Propositū
operis.

cc
cc

Causa sus-
ceptæ scri-
ptionis,

4 METHŌDUS

Heterodi-
dactica
scopuli
duo.

sunt scopuli, ad quos discentium labores & conatus impingunt, qui nisi cauti evitentur, vel excellentissima queq; ingenia naufragium pati & intercipi necesse est: Scopuli autem illi sunt, ut est apud *Aeneam* *Gazem* in principio *Theophrasti*: Falsus amor literarum, & confusa docendi discendiq; methodus, uterg; nostro hoc seculo nimis communis. Inveniuntur enim hodie juvenes, qui non casto & legitimo, sed meretricio amore illecti, primo impetu quasi cum furore quodam in literarū mysteria irrumpunt; sed vix superato limine, turpiter resiliunt, sive naturali quadam levitate retracti, sive difficultate bonarum artium deterriti. Sed & qui constantiores videri volunt, & in atrium etiam progrediuntur, interioraque domus sollicitè per-

1.

2.

LEGENDI HISTOR. §

perscrutantur; quæ, quæso, vestigia legunt, aut quo ordine id faciunt? Dicam, quod sentio, multi nullo pleriq; confuso. Unde etiam aut nunquam, aut ceriè rarissime ad solidam eruditionem perveniunt, & oleam operamq; perdunt. Quod ipsum ne Historiarum etiam studiosis contingat, aliorum malo prudentiores redditi, discant vel tandem valè tã. & cum iudicio in lectione Antiquitatum versari, & se assuefaciant ad certam compendiosamq; methodum, cujus adminiculo Historiæ fructus & fines assequi possint. Quoniam autem extant commentaria & præceptiones in studio Historico observandæ longè utilissimæ & eruditissimæ multorum doctorum virorum; idcirco ne nos actum agere, post Homerum Iliada scribere; vel manent in repetendis

jam

Autoris
præmuni-
tio adver-
sus calu-
mnia.

6 M E T H O D U S

jam ante dictis & inculcatis labo-
 rem suscipere videri queamus:
 aut ulla alia suspicio de nostra
 opella oboriatur, in vestibulo hu-
 jus nostrae commentariunculae san-
 ctè protestamur, nos adeò non
 aspernari doctissimos illorum la-
 bores & consilia, ut potius Duces
 eos constiuerimus, quos in hac
 nostra scriptione sequamur, cuius
 rei manifesta vestigia diligens le-
 ctor facile deprehendet. Sed neq;
 propterea quidquam in hoc scri-
 bendi genere tentamus, ut libellos
 aliorum ejusdem argumenti è
 manibus iuventutis excutiamus,
 sed potius ut viam iunioribus in-
 dicemus ad terendā majori cum
 utilitate illorum semitam. Cum
 enim plerique (quos quidem nos
 vidimus) non ita scripti sint, ut à
 quovis propter prolixitatem legi,
 vel diversitatem & gravitatem
 rerum

LEGENDI HISTOR. 7

rerum intelligi, vel deniq³ imperi-
 tioribus propter brevitatem sa-
 tisfacere possint: certè nemo nobis
 vitio vertet, quod necessaria tan-
 tum, & quæ maxime ad intelli-
 gentiam Historiarum facere pos-
 se videbantur ex probatissimis
 quibusq³ authoribus (Bodino pu-
 ta, Chytraeo, J. Thoma Freigio,
 Reinero, Reineccio, Johanne
 Bernhartio, Joanne Jacobo Ben-
 rero, & quem primum nominasse
 debebam J. Lipsio, cujus de Histo-
 ricis Politico legendis inter Notas
 politicas judicium extat verè po-
 liticum & eruditum, Eriderico
 Tilemanno, & aliis si qui sunt) ex-
 cerpsimus, & in istam Epitomen
 collatos congestimus.

Quamvis verò mediocris inge-
 niū est, rivulos nostros consectari,
 non ipsos adire fontes; tamen sua
 quadam etiam utilitate, iterum
 atq³

atq; iterum del b. ti Tyrones
 Historiarum (neq; enim aliis ob-
 trudimus) perfundent. Qua in re
 ne nos ipsos laudare videamur,
 candidis & aqvis rerum estima-
 toribus de labore nostro iudicium
 committimus.

Partitio
 Commen-
 tarioli.

Uti autem nostra isthæc disser-
 tatiuncula suis quasi limitibus
 circumclusa extra cancellos non
 prosiliat, vel latius excurrat, dua-
 bus illam partibus definiemus:
 Quarum prima erit: **Quinam**
Historici legendi: altera però:
Quomodo legendi.

I. Pars:
Quinam
legendi.
 Non pro-
 miscuè
 quilibet.

Priorem partem quod attinet,
 non existimandum est ex quolibet
 scriptorculo, Historici titulum si-
 bi temerè & impudenter arrogan-
 ti, Historiarum cognitionem soli-
 dam & fructuosam hauriri posse.
 Errant, qui ita iudicant; miserè
 decipiuntur, qui non habito dele-

Et ma-

LEGENDI HISTOR. 9

etu maturo & accurato, quosvis
 authores arripiunt. Hodie n. ferè
 quò quisquis est indoctior, eò ad
 scripturadum impudentior. Ceriè
 in Historicis hoc scribendi Cacoë-
 thes altissimas radices egit. Quo-
 tus quisq³ hodie, qui non Histori-
 cus audire? Quotus quisq³, qui non
 Antiquitatum indagator, quid
 indagator? imò doctor, salutari
 velit? At quotus quisq³, qui verè?
 quotusquisque qui dignitatem
 nominis tam amabilis, tam hono-
 rifici cum laude solida sustineat &
 adfectet? si dicendum est, quod est
 res ipsa: Pauci. Pleriq³ enim ni-
 hil minùs sunt quàm Historici, &
 si quoquam, ceriè hoc titulo indi-
 gnissimi. In fronte librorum lar-
 gas videas & magnificas promif-
 siones; in recessu tandem nil nisi
 fumos & nugas, ita ut nisi fronti-
 spicius libri titulo Historico com-
 muni-

multi enim
 μὲντοι.

munivissent Historias ab eis tra-
ctari ab omnibus ignoraretur,
adeò ἀνίπλοισ χρεσὶν in studia Histo-
rica involant Harpyia nonnulla.
Pauci Historica principia consi-
derant: multi iudicio sat exacto
destituti, qualibet sub specie Hi-
storiarum incautis lectoribus ob-
trudunt; ex incertissimis cuiusq;
rumusculis libros consarcinant,
minutissima queq;, comestationes
scilicet & hinc exorta jurgia, &
cedes rusticorū, venationes Prin-
cipum studiosè annotant; quin et-
iam eò insanie nonnulli deveni-
unt, ut domestica & privata et-
iam illaq; planè anilia & ridicula
cum publicis confundant. Quod
ipsum tamen utcumq; tolerari pos-
set, si, quo affectu & superstitione
minutula & privata in chartas
conjiciunt, eodem etiam studio &
diligentia publica ac magnifica,

κέρφισ.

Incerta,
levia de-
scribunt.

*propheta, puta, & ut Tacitus appella-
 lat arcana Imperii literis confi-
 gnarent. Verum altum hic silen-
 tium. Nec mirum id videri debet
 in nonnullis, quos, quia publica
 auctoritate stipati non sunt; nec
 accuratam Rerumpublicarum, de
 quibus scribunt, notitiam habent,
 foedissime hallucinari necesse est.
 In tales itaq; authores qui inci-
 dunt, ne illi miseri sunt & parum
 fausto fidere nati! Miserrimi cer-
 te qui in iisdem consenescent, &
 historicam scientiam, aquam sci-
 licet in silice in illorum libris
 querunt.*

*Sed & alia occurrit difficultas, Non sup-
 altera illa nequaquam minor, posititii.
 qua non ipsos authores, sed eorun-
 dem opera & libros concernit.
 Quam multa hodie, alieno assum-
 pro nomine, & illo nobili quidem, Ita Berosus
 in lucem produci videmus! Quam ab Annio
 multi Viterb.*

multi spurii à monachis & aliis otiosis hominibus clanculum in occulto nati, pro genuinis bonorum authorum foetibus agnosci volunt! Cæcus est, qui hoc non videt, amens qui negat. Percurramus onaniam disciplinarum latifundia, in singulis cordatos artifices de superiorum seculorum audacia conqueri deprehendemus. In Theologia cum primis, quâto hodiè cum æstu inter Evangelicos & Pontificios disceptetur *Questio*, de genuinis Patrum primitiva Ecclesia & sequentium temporum monumentis, testantur ab utraq; parte utrò citroq; commutata scripta. Pari contentionis vehementia, dimicant inter se Philosophi de vinctis Aristotelis monumentis, de quibus concitata oratione differit Francisc. Patricius in *Discuss. suis Peripateticis*,
ubi

In Theologia.

In Philosophia.

ubi ferè omnia, quæ superior ætas
 pro germanis agnovit, tanquam
 norhæ & suppositivæ audacter re-
 pudiat. Nec obscurum est, quid
 Petrus Ramus Regius Eloquen-
 tiæ apud Parisienses Professor,
 quid alii ante paucos annos ter-
 tarint. Utcumq; sit, illud cerè in-
 dubiis Strabonis & Plutarchi te-
 stimoniis probari potest. Aristoteli
 scripta neque omnia, neq; in-
 corrupta ad nos pervenisse. At
 enim, ne plura exempla in re ma-
 nifesta accumularem, satis patere
 arbitror, quam necessaria & utilis
 hæc sit disquisitio de genuinorum
 librorum à suppositivis discretio-
 ne. Laborem hæc palastra verè
 laboriosum; judicium desiderat
 acre; doctrinam & eruditionem
 non vulgarem, sed solidam & ex-
 quisitam diligentiam requirit nõ
 temporariam, sed constantem, in-

Vide tamè
 duas Ora-
 tiones Joa-
 chimi Pe-
 rionii, de
 hoc argu-
 mento.

B gens-

genium non mediocre, sed excellens. Que omnia, quò minùs in me juvenem adhuc & in Historicis studiis non satis exercitatum cadunt, eò magis annitendum erit, ut quod propter tenuitatem & inopiam meam pro dignitate rei minùs sufficienter explicari potest, id aliorum copia & dexteritate elaborarius expeditur & discutatur.

De Notis
germani
Auctoris.

Uti autem *ὅτι τῶν ἀποδείξεων ἐπινοήσας* agamus: primò de notis & indicis quibusdam differemus, è quibus *ἡ ἀποδείξις* author cuiusq; operis pateat. Quibus explicatis de delectu authorum agemus.

Quibus indicis & signis libri *ἡ ἀποδείξις* à genuinis discerni possint, multi anxie quesiverunt; multi etiam multa eruditè hac de re disputarunt, ut postea intelligemus. Inveni tamen etiam sunt

Elenchus

super-

Superciliosi quidam, qui omnia, qua hanc in partem excogitata fuerunt, vel planè rejecerunt, vel quod illorum limatulo iudicio non satisfaciebant, parvipecerunt. Nos ut quemq, suo sensu abundare stinimus: ita hac in parte illorum sententia subscribere non possumus. Quid enim tandem adferunt illi ad elevandam huius disquisitionis doctrinam? Ajunt, conjecturas meras adferri, nihil certi constitui, cui firmiter inniti possimus. Sed quid tùm? Concedamus conjecturas esse. Nunc verò propterea planè rejicienda? Non eadem in omnibus disciplinis à re ipsa requiritur. Non adequè inquit Philosophus lib. I. Eth. cap. I. in omni disputationis genere subtilitas requirenda. Probabilia etiam, ubi Apodictica haberi non possunt, cordatis satisfaciunt. Et,

hoc studiū elevantiū.

cc
cc
cc

Et cap. 7.
Thō à xel-
Gdau mi ò-
molus cò à-
πασιν i πi-
ζητή.

que non possunt singula, multa ju-
vant. Possent plura ad redargu-
endam nasutorum istorum opi-
nionem proferri, sed facile vident
aqui rerum aestimatores, quam
iniqui sint censores isti. Itaq; insti-
tutum nostrum urgentes, regulas
ab artificibus longo temporis usu
observatas, breviter verbis Au-
gustini gravissimi authoris refe-
remus, singulas deinde latius ex-
plicaturi.

Canon dia-
xεληδος
γυσις scri-
ptoris.

In secularibus literis ait
Augustinus tom. op. 6. lib. 32.
contra Faust. Manich. cap. 6.
Certissimi fuerunt Autores,
sub quorum nominibus po-
stea multa prolata sunt, & id-
eò repudiata, quia vel his,
quæ ipsorum esse constaret,
minimè congruerunt, vel eo
tempore, quo illi scripse-
runt, nequaquam innotesce-
re, &

re, & per ipsos, vel familiarif-
 simos eorum in posteris pro-
 di, commendari que merue-
 runt. *Pauca hac sunt verba &*
adstricta, sed institutum nostrum
mirifice adjuvantia. Latent in iis,
que quarimus signa & nota, la-
rent utilissima regule in discer-
nendis scriptis observande; qua-
rum tres potissimum constituunt
possunt; videlicet ut omnia scri-
pta dubia, tanquam nota & sup-
posititia repudientur, que primò
non conveniunt, & amice
quasi conspirant, cum opere
& libro ejusdem autoris cer-
to & indubitato. Secundò,
quæ non ipso authore adhuc
vivente, volitârunt per ora
Doctorum virorum: Et ter-
tiò, quorum non vel ipse au-
tor, vel coætanei Scriptores
& familiares: vel certè anti-
 B 3 quissi,

Trimestris
 bris.

I.

II.

III.

quissimi quiq; meminerunt. Has tres regulas, qui in cōtrover-
 sia de bonorum authorū *γνῶσις* &
ἰστορικῶσις scriptis observat, &
 observat conjunctim, ille facile de
 plurimis gravissimis controver-
 sis judicare poterit. Neque enim
 una, quod querimus, expedire de-
 xire & sufficienter poterit: Con-
 jungende sunt, & qui liber in tres
 istas notas impinget, sine ulla du-
 bitatione spuris accensendus. Ut
 autem conjunctarum vis eò magis
 appareat, de singulis figillatim
 agemus, & ita agemus, ut usum
 earum se in omnes disciplinas ex-
 tendere eluceat.

ex. de sig. 1.
 Regulz.

Duz Nota
 congruen-
 tię scripto-
 rum.

Primam itaque regulam quod
 attinet, merito illa primo loco sta-
 tuitur, utpotè usu & præstantia
 nobilissima. Consistit autem Har-
 monia & congruentia scriptorum
 in duobus: In styli sermonisq;
 æqua-

æquabilitate, & rerum amica
 consensione. *Quaquam enim*
in utroq; magna difficultas occur-
rit, cum propter stylum filumque
dicendi, quod ferè pro affectuum
ratione, ætatisq; discrimine & cir-
cumstantiarum diversitate mu-
tari solet; tum verò, quòd nemo
ferè authorum est, qui perpetuam
dictorum suorum constantiam
teneatur, & alioqui posteriores co-
gitationes sapientiores esse dicantur;
tamen quia non adeò rigide
est hæc urgemus, parum institute
nostra, quæ in contrariam senten-
tiam adferuntur, obstant. Sit sa-
nè, quod juvenes, qui in prima
ætate luxuriare solent, in senectute
torpeant, & stylum plerunque
contrahant; sit, quòd pro ad-
fectuum ratione quidam nunc leni
mox vehementi orationis genere
scribant: Concedamus paucos es-

r.
 Scili æqua-
 bilitas.

Qui licet
 variet pro-
 gressu æta-
 tis.

Genii nati-
vi constan-
tiam rama
servat.

”

”

”

se, qui propter rerum obscurita-
tem & iudicii imbecillitatem non
sepius mutant, interdumq; à sci-
psis dissentiant: Tamen semper
hærebit aliquid, ex quo auctorem
tanquam ex ungue leonem, depre-
hendas. Non requirimus, ut phra-
si phrasi respondeat, aut omnia
fluatibus, sublimibus, teneris e-
nodibus verbis scribantur, (im-
possibile enim, hoc est, cum ali-
quando etiam bonus dormitet
Homerus:) modò similitudo oris
non prorsus evanescat, & univer-
sum dicendi genus, toto, quod
ajunt, cælo dissideat in scripto du-
bio, à certo & recepto. Sic licet
fieri possit, ut sententia, que primo
aspectu placuit, re melius exami-
natâ & discussâ, paulò post displiceat,
& arrideat contraria: Tamen de hoc ipso auctor circum-
spectus lectorem admonet, fate-
bitur

bitur se imbecillitate iudicii lapsus; rectius edoctus errorem revocabit, veniam precabitur, atque eo ipso priorem sententiam abolebit, & tanquam alienam rejiciet, & sic à seipso nequaquam dissentiet.

Incorruptè itaque iudicaturus de scripto dubio, constituat istius authoris, cuius putatur esse liber suspecta fidei, opus certum, & quod omnium approbatione receptum est, collationemque instituat, & sollicitè dispiciat, num filo orationis opus dubium discrepet à certo & genuino: Item, anne alienum sit prorsus orationis genus à persona & scriptore, de quo controversitur. Et si diversitatem quandam in nonnullis deprehendit, non statim rejiciat: totum opus diligenter evolvar, & tum demum, cum planè nihil in-

B 5 venit,

„ venit, ex quo authorem divinare
 „ liceat, subdubitare incipiat, neq;
 „ eandem auctoritatem iribuat u-
 „ triq; sed assensum tantisper cohi-
 „ beat, donec major ex reliquis in-
 „ diciis lux & perspicuitas affulge-
 „ at. Vel, si omninò cetera regule
 „ deficient, quod tamen fieri vix po-
 „ test, eatenus recipiat, quatenus
 „ cum aliis probatis scriptorum te-
 „ stimoniis conspirat; quatenus
 „ verò ab iisdem recedit, repudiat
 „ audacter & constanter; quemad-
 „ modum sagacissimi quique libro-
 „ rum censors fecerunt. Ut autem
 „ usus huius regule eò magis appa-
 „ reat uno atq; altero exemplo rem
 „ breviter declarabimus.

Exempla

1. Regule.

Cum in primitiva Ecclesia ad-
 modum fecunda lues esset, Apo-
 stolorum titulo & auctoritate ab-
 uti, & que obscuri privatiq; ho-
 mines consarcinârunt, sub Apo-
 stolo-

stolorum nomine incautis & minus circumspēctis Christianis obtrudere, inter cetera etiam prodit Epistola ad Hebraeos D. Pauli nomen præ se ferens. Quam cum plerique ferè illo tempore reciperent, factum est, ut etiam sequentibus temporibus, de ejus auctoritate vehementer sit dubitatum, alius genuinam, alius verò suppositam esse contendentibus. Sed

De Epistola ad Hebraeos: quæ Pauli negatur esse, ex cap. 2. v. 3. & 2. Thess. 3. v. 17.

D. Hieronymus in Catalogo Hæreticorum, ubi de authore hujus Epistola disputat, liberè proficitur, authorem ejus non esse Apostolum Paulum; cum stylus & sermo Paulinus in ea neutiquam appareant. Ita circumferuntur magno cum plausu & ostentatione, Seneca & Divi Pauli alter-nantes Epistole satis vetustæ; Nam earum etiam præter ceteros meminit Augustinus Epist. 54.

Aliud aliis visum. Seneca & Pauli Epist. amzbeæ.

B 6 adMa-

ad Macedonium. Verum quanta cum vanitate & impostura, facile deprehendet is, qui paulò accuratius in styli considerationem descendet. Nam ut omitamus, quod Seneca, ne initia quidem religionis Christiane habuit, quis non videt, quàm alienum D. Paulo dicendi genus in istis Epistolis assignetur. Certè ne mica quidem Apostolici splendoris in eis apparet. Idem judicandum esse videtur de veterum Pontificum Epistolis, quas hodiè Pontificii tantoperè urgent. Nam quia plerique illorum in media Italia nati sunt, Latine linguae peritissimos fuisse necesse est. At quàm horridè & illatine sunt iste Epistolae, quàm alienae ab ejusmodi personis? Equidem si barbari fuissent, fortassis proficerent aliquid Pontificii: Verum quia Itali fuerunt, nihil

Pontificum veterum Epistolarum.

nihil aliud agunt ejusmodi nobis scriptis, quam quod causam suam magis magisque suspectam reddunt. Quis quæso, cum fœdissimos solecismos & barbarismos Anastasi in Epistola ad Episcopos Germaniæ & Innocentii 15. & 18. & reliquis passim obvios vel leviter tantum attendit, non animadvertat ab otiosis monachis & imperitis Pontificum Adulatoribus esse confictas & excogitatas.

Sed ne in Theologia tantum hanc regulam valere existimemus, age etiam è media Philosophia exemplum recens adhuc, & illud quidem satis illustre profereamus. Prodiit viginti ferè ante annos M. Tullii Ciceronis consolatio, liber quo seipsum Cicero de filie morie consolatus esse dicitur. Isq; magno cum applausu à plerisque, acceptus est, non vulgi tan-

Ciceronis consolati-
one, quam
ipfi Car. Si-
gonius, &
Fr. Patri-
cius adscri-
psere, non
item Ant.
Riccobon-
us, &c.

tium de grege, sed magnis etiam
 & eruditus viris, non tam quod
 constabat, tale quid scripsisse Ci-
 ceronem, quam quod dicendi
 genus & stylus, non adeò ali-
 enus esse videbatur à Ciceroniana
 elegantia & facilitate. Sed quid
 factum? Cum cordatiores paulò
 accuratiùs in orationis & phra-
 sium elegantiam inquirerent; de-
 prehensum est libellum esse suppo-
 sitium, & in Italia recens natum
 planeq; indignum tanti authoris
 nomine; id, quod publicè evicit

Lipf. cent.
 1. Epist. 35.
 & 66. Item
 75. & 99.

Cæsaris
 comment.
 in dubium
 vocati.

7. Lipsius in iudicio suo de hoc li-
 bro, & Janus Gvilielmus. Et ad-
 eò latè se extendit hæc Regula, ut
 cum nostro tempore Ludovicus
 Carrio, in Cæsaris Commentariis
 de bello Gallico apud Lipsium lib.
 2. Epist. Quest. Ep. 2. inter cætera
 animadverteret, multa soluta,
 hiania, superflua, reperiri à Ca-
 saris

faris illo terſo & Attico ſtylo,
 quem Cicero tantoperè laudavit,
 diverſa, exiſtimavit falſò illos Cæ-
 ſari attribui. Sed rectè reſponſum
 eſt à Lipſio, diſcrepare quidem
 aliquantum Commentarios de
 bello Gallico ab illis, qui ſunt de
 civili, filo orationis; ſed ita tamen,
 ut non omnis proſus Oris
 ſimilitudo evanuerit; imò quã-
 vis gemini non ſint, fratres tamen
 eſſe, ex ipſa ratione ſcribendi
 agnoſci poſſe. Nec deſunt exem-
 pla alia: verùm quoniam ex al-
 latis ſatis apparet, quàm amplius
 & neceſſarius ſit uſus huius regu-
 læ, & nos ferè iſthac Tyronibus
 ſcribimus; rectiſſimè nunc ad al-
 terum primæ regule indicium
 progredimur, quod conſiſtit non
 in verborum, ſed rerum ipſarũ
 amica conſenſione & conſpi-
 ratione. Cum enim ſæpius con-

2.
 Rerum
 conſenſio.

tingat, ut styli conveniente emul-
 latione, plurimi bonorum autho-
 rum scriptis insidias struant, atq;
 hodie ferè aliud loquantur homi-
 nes, aliud clausum pectore tenc-
 ant, neque externa forma animo
 semper respondeat; idcirco non
 acquiescendum in styli externa
 consideratione, sed secundò i-
 psarum etiam rerum colla-
 tio instituenda, & accuratè di-
 spiciendum, an in ipsarum rerum
 etiam ponderibus & argumentis
 conspiret cum opere certo & in-
 dubio suspectæ fidei opus, & quod-
 cunque authorem à seipso dissentire
 faciet, vel opinionem tribuet ei
 contrariam & alienam à senten-
 tia, quam in Germanis auctor ex-
 posuit, & pro sua agnovit, illud re-
 pudians. Neque enim existi-
 mandum est magnos & eruditos
 viros sibiipsis contradicere. Non

Docti sibi
 non con-
 tradicunt
 ipsi.

caus

radit in scientem ejusmodi stulti-
 tia, que ex mera ignorantia & rudi-
 tate proficiscitur, que quò alie-
 niora sunt à sapiente, eò magis
 confirmatur indicium, & veraciu-
 do alterius hujus indicii, ex ipsa-
 rum rerum collatione desumpti.
 Et nescio certè, ane exquisitiùs
 aliquid & solidiùs ad deprehen-
 denda spuria scripta possit aufer-
 ri. Hoc indicio olim plurimi sup-
 positivi libri, qui sub Apostolo-
 rum nomine circumferbantur,
 agniti sunt, non tam quod in stylo
 discrepantia apparebat, quam
 quod prorsus aliena & contraria
 continebant iis, que in libris suis
 certis & genuinis, posteris reli-
 querant Apostoli. Ita Serapion
 Antiochenus, ut est apud Euseb.
 lib. 6. Hist. Ecclesiast. cap. 11. Eu-
 angelium, quod D. Petri nomen
 præ se ferebat, rejecit, eam potissi-
 mum

Apostolo-
 rum scri-
 pta.

Petri sup-
 positicia.

mum ob causam, quod non congruebat cum Epistolis ejusdem authoris certis & omnium approbatione receptis.

**De Beroso
vulgari &
receptiori.**

Circumferuntur, & omnium ferè etiam doctissimorum manibus teruntur Berosi Chaldei libelli Historici, quos tanti fecerunt nonnulli, ut majorem ferè partem librorum suorum ex illis transcripserint; judicio tamen ut liberè dicamus minus circumspècto. Tameus enim ex Josepho, Eusebio, Plinio, aliisque Scriptoribus certum est, fuisse ejus nominis Historicum, qui gentium origines & res gestas persecutus est; tamen incertissimum est, pervenerintne ejus authoris scripta ad vos, & numque hodiè illius nomen præferunt, & nota an verò nota & spuria sint. Dabitatis ansam non exiguam præbent nobilissimi quique

que Scriptores & Historici, Lud. Vives, Gaspar. Varenus, Beat. Rhenanus, Raphael Volaterranus, Franciscus Balduinus, Blondus, Sebast. Foxius, qui unanimi voce libellos istos, tanquam frivolos & incerti authoris (ita loquitur Lud. Vives in Notis ad Augustin. lib. 18. de civit. Dei, cap. 1.) vel planè rejiciunt, vel parùm eis tribuunt. Sed ne auctoritate tantùm pugnare videamur, age collationem instituamus inter veterem (cujus meminit Josephus & alii) & Novum Berosum, quem produxit Annius quidam Viterbiensis, & dispiciamus, quàm belè Annianus cum veteri illo Chaldeo conspiret.

I. *Vetus & verus Berosus tres tantùm libros de rebus Chaldaicis scripsit, ut est apud Gorop. lib. 1. Hispan. & lib. 4. Orig. At Annianus*

Qui cum veteri & genuino non convenit. Videtur

Tileman.
Discurs. p.
76. & Fran-
ckenberg.
Instit. anti-
quit. p. 42.

nianus noster quinq; protulit, & duos Chaldaeo, fortassis ex inferis aduectos, adiecit. 2. Chaldaeus Berofus negat Babylonem à Semiramide Assyria esse conditam, ut videre est apud Iosephum lib. 1. aduersus Appion. Grammat. At Anianus noster idipsum ait, & Chaldaeo in faciem contradicit lib. 7. Tertio, verus & vetus Berofus multa prodidit, & posteris reliquit, cum de aliis antiquis hominibus, tum verò imprimis de Abrahamo, teste Ioseph. lib. 1. Antiq. cap. 8. At novus & fictivus Berofus ne verbo quidem illa attingit. 4. Chaldaeus Berofus Historiam suam tribus libris longius deduxit, quam Anianus quinq;. Ille enim ferè usq; ad Imperium Cyri pervenit, ut ostendi potest ex cap. 3. lib. 10. antiq. Iosephi, ubi Berofum Bajade regis Assy-

lib. 10. cap. 3.
Iosephi
ubi Berofum
Bajade regis
Assy-

Assyriorum mentionem fecisse scribit, & quaedam etiam de Nabuchodonosore retulisse, ut ex eodem Josepho patet. Hic vero in 18. Assyriorum rege subsistit, qui equalis fuit Danae, cuius tempore regum Trojanum initium habuit, & ita ut colligitur ex accurata annorum supputatione verus Berofus, sexcentos annos amplius processit quam Annianus. Nec desunt argumenta alia, sed ex hac brevi collatione facile apparet, non tantum, quantum Anniano Beroso tribuendum, verum etiam quam utilis & necessaria sit hac secunda regula.

Eadem via & modo intelligi potest, quid de Manethone statuendum. Quoniam enim hic ab initio statim turpi sese mendacio prodit, dum Berosi Historiam se conuincaturum promittit, cuius ne si-

De Manethone Franckenberg. d.l. Pag. 53. Tileman. pag. 86.

ne finem quidem attigit; atque eo ipso non parum auctoritatem suam suspectam reddidit, tamen idem etiam clarissimè, ex collatione demonstrari potest. Verum Manetho, ut est apud Josephum lib. 1. advers. App. tantum Egyptiorum res gestas literis consignavit. At quid noster? Is ulterius scilicet progressus etiam Gallorum & Hispanorum historiam exposuit. Josephus ex vero Manethone à Danao usq; ad cladem Trojanam 600. ferè annos numeravit. At verò Annius ex suo fictitio Manethone vix 300. extorquere potuit.

Sibyllina oracula. Ita hodierna Sibyllinorum oraculorum auctoritas, quæ maxima hætenus fuit, tota in fumum abit, ejusmodi collationis adminiculo. Loquimur autem non de vaticiniis, quæ prisca se-

cula

cula admirata sunt, & inprimis
Romani, quibus nequequam om-
nem auctoritatem detrahimus:

Sed de istis, quae nostra aetat. 8. lib.
distincta, nescio ex quo antro pro-
dierunt. Quae non Sybillarum, sed
aliorum hominum esse luce meri-
diana clarius ostendi potest. Ut
enim omittamus, quod primo, o-
mnes Sybillarum libri, quos in
tanto precio habuerunt Romani,
una cum Capitolio temporibus
Syllanis exusti perierunt. Ut pra-
tereamus, quod secundo gravissi-
mi auctores, inter quos etiam
Philippus Melanthon, parum il-
lis tribuerunt. Ut tertio nihil di-
camus, quod olim etiam de Ger-
manis Sibyllarum oraculis dubi-
tatum fuit, ut intelligi potest ex
cap. 31. Suetonii, & lib. 5. Anna-
lium Cornelii Taciti. Ut quarto
latere patiamur, quod primitiva

Aliter sen-
tit Xyft.
Betulejus
prafat. ad
VIII. libros
istos, & in-
ferius ad
lect. p. 295.

etiam

etiam Ecclesie Christiani nihil illis derulerunt, ut colligitur ex Vopisci Aureliano. Ut quinto non attingamus, quod Sibylla in libris istis vanissime jactat se unam fuisse ex uxoribus filiorum Noë, atq; eo ipso figmento (figmentum enim esse certissimum est, cum nec Josephus nec Philo id retulerint), satis ostendit, quid carminibus illis tribuendum. Ut deniq; silentio

Vide Betul.
d. l. pag. 8.

invocamus, quod citra insignem religionis Christiane ignominiam neuriquam concedi potest, cum sequeretur extra Ecclesiam Evangelium longè clarius innotuisse gentibus, beneficio vaticiniorum Sibyllinorum, quam intra Ecclesiam electo Dei populo Scripturis Prophetarum divinitus inspiratis. Ut inquam isthæc omnia taciti prætermittamus, vel unicus collationis usus, id ipsum planissime evi-

LEGENDI HISTOR. 37

mè evindit. In veteribus enim & vinctis Sibyllinorum oraculorum carminibus recitabantur non tantum fata populi Romani; verum etiam divine postulationes & ritus divinarum procurationum per exiſpitiā, auguria, deq̄ celo observationes, ut est apud Strabonem lib. 17. Geograph. At in oraculis, quæ hodie circumferuntur, non tantum illorum omnium nihil apparet, verum etiam contrarium ubiq̄ deprehenditur, & passim idololatriæ cultus Romanorum sigillantur; Religio contra Christiana summis laudibus extollitur, & ubiq̄ ferè incalcatur, adeo ut propterea etiam Augustinus Sibyllam inter cives civitatis Dei collocarit, ne videre est lib. 18. de civitate Dei, cap. 32. Quæ Romanorum traditis, qui non inimicissimè adversa-

C

ri vi

ri videt, illum nihil videre certissimum est. Ubi itaq; manent jam præcones illi Sibyllinorum oraculorum.

Conclusio Sed latius ferè in declaratione
I. Regula. hujus secunde regula excurrimus. Contrahenda sunt tandem vela luxuriantis orationis, & ad secundum ~~residuum~~ accedendum, ne quam in aliis prolixitatem reprehendimus, eandem tot congerendis exemplis affectare videamur.

**in hunc 2.
 Canonis.** Secundum autem indicium ad dignoscenda genuina bonorum aucthorum scripta, ferè in ipsius temporis circumstantia consistit. Posteaquam igitur harmonia tam in phrasi, quam rerum ponderè spectata fuit, ulterius procedendum dispiciendumque; anne opus, de quo dubitatur, ipso auctore adhuc vivente, volitarit

tarit per ora Doctorum viro-
rum ; an verò demùm post
mortem ejus emerferit ? Et
hic non inuile erit , accuratè in-
dagare , quo tempore vixerit au-
thor , quo mortuus sit . Circumfe-
runtur enim multa scripta sub bo-
norum authorum nomine , que
temporis circumstantia manife-
stè supposititia esse ostendit . Ita
postrema periodus Deuteronomii
& 15. posteriora capita in libris
Samuelis ; quanquam prioribus
authoritate non inferiora : tamen
autores Mosen & Samuelem ha-
bere non possunt : cum omnia , que
in iis commemorantur , post mor-
tem demùm utriusque euenerint .
Theologus , qui exactè exquirat ,
quo tempore vixerit Iustinus
Martyr , deprehendit opus illud
Questionum ad Orthodoxos , falsò
tanti authoris nomine gaudere .

De etate
Scriptorū.

Clausula
Deutero-
nomii non
est Mosis.

Et libro-
rum Samu-
el. 15. cap-
non Samu-
elis.

Iustini li-
ber suppo-
sitius.

C 2

Vixit

Vixit enim Justinus circa annum Christi 159. quomodo ergo Quast. 82. & 86. mentionem facere Origenis potuit, quem multis post annis floruisse notissimum est: Unde facile apparet, quantum auctoritatis ei deferendum, & quâ con-

Pleriq; inclinant in Dominicâ Floccum Florentinû Joh. Rosin. lib 7. Antiquit. Rom. Alciat. l. 4. de V. S. tribuit Pomponio Læto, usus testimonio Parrhasii. *in* *libris* 3. Canonis. De Testifi-

scientiâ causam suam agunt Pontificii, dum ex eo & consimilibus incertorum authorum scriptis, idololatricos suos cultus stabilire conantur. Fenestella etiam liber de Magistratibus non usque adeò expeditus esse videtur. Nominantur enim in eo complures, qui post obitum demùm Fenestelle, qui incidit in Tyberii Caesaris principatum, & vixerunt & scripserunt.

Superest adhuc tertium indicium, quod ex coetaneorum scriptorum, vel certè antiquissimorum testimoniis desumitur. Quorum

rum enim librorum vel coactione vāy
 tanci, vel qui proximè secuti συγγεόμεν.
 sunt, non meminorunt, eos
 verisimile est supposititios &
 spurios esse, maximè si libri
 sunt singulares. Requirimus
 autem ideò συγγεόμεν suffragia,
 quia nepotes, quò longius abfue-
 runt ab authorum, de quibus
 queritur seculis, facile hallucina-
 ri poterunt. Quis ergò libri nec
 per ipsos authores innotescere, nec
 familiarissimos & antiquissimos
 prodi commendariq; meruerunt,
 illi juxta sententiam D. Augustini
 citra temeritatem tanquam spu-
 rii & suppositiui repudiari pos-
 sunt. Quid itaq; statuendum erit
 de Hermetis Trismegisti Ascle-
 pio & Pymandro? quos non sine
 magno errore vulgus deceptum,
 tam Augusti authoris nomine su-
 spicere & admirari videtur. Ete-

Hermetis
 Trismegi-
 sti scripta.

nim praterquam, quod teste Jam-
 blichō omnes sacri libri antiqui-
 tus Trismegisto assignati fuerunt,
 licet ab illo scripti non fuerint, vel
 illud dubitationem non exigua-
 parit, quod nec per Platonem nec
 Josephum rerum & Antiquita-
 rum Egyptiacarum scrutatores
 prodi recenseriq; meruerunt. Imo
 hic in libris aduersus Appionem
 Grammaticum multis & gravi-
 bus rationibus ostendit, nihil
 apud Egyptios nec alios quos-
 cunq; populos extare, quod cum
 vetustate scripturæ Mosaicæ pos-
 sit comparari. Quod ceriè neui-
 quam adfirmare potuisset, si quic-
 quam à Trismegisto scriptum
 tum temporis extitisset. Quan-
 quam enim Trismegistus non ar-
 tigit tempus Moysis, tamen ab eo-
 dem non adeò longè abfuit, ut ex
 accurata temporum subductione
 colli-

colligitur. Fortassis probabilior est illorum sententia, qui existimant omnia, que in istis libris habentur, & Trismegistum authorem jactitant, farragines esse salubrium & gravium sententiarum, sapientum virorum, que olim Hermis (ita enim vocabantur statua in urbibus postea) incidi solebant, que postmodum congesta & digesta publicis literarum monumentis ad posteritatem propagari promeruerunt. De Beroso supra audivimus aliquod dubitandi causas non conveniendas. Illis accedit etiam haec, quod neminem proximorum seculorum scriptorem libellos istos aut vidisse aut legisse constat, etiam quando origines gentium indagabant, & commoda Berosum producendi occasio oblata erat.

Quid itaque de his & similibus

C A operi-

De Beroso
libelli
autem rursus
sumus.

operibus iudicandum sit, humanissime Lector, ex haecenus dictis satis apparet.

De Com-
mentariis
belli Galli-
ci, Caesaris.

Unum adhuc praeterire non possum, quod est de Commentariis belli Gallici, de quibus supra Ludovicum Carrionem dubitasse intelleximus. Et habuit sanè illa rationes sententiae suae non leves. Unam jam audivimus: accedit illi nunc altera, quod scriptores superioris aevi, cum ea describunt, quae explicantur in istis Commentariis, Julium Celsum nominant, non Caesarem: Ita enim Vincentius in speculo, cum describit Pontem Rhenanum à Caesare lib. 4. celebratum, Celsum laudat non Caesarem, idemq; facit Johannes Episcopus Salisburgensis in lib. de Nug. Curialium. Et magnum omnino argumentum est, quod in libris scriptis ita concepta est i-

Ipse ego habui inscrip. hac praetextâ insignem, Julii Celsi V. Cl. quem à me donū accepit amissinus Weigmair.

Commentarii Julii Celsi, quod prater alios in libro Collegii Atrabatensis conspici Lovinii attestatur Petrus Divius. Quod tamen non ideo propono, quasi Carrionis sententiam proleis existimo enim recte illi a Lipsio responsum, Celsum quendam recidisse, addidisse, interpolasse etiam quedam, atq; hinc factum, ut pro Casare nominarint nonnulli Celsum) sed tantum ut ostendam, non minoris utilitatis tertiam hanc regulam, quam duas priores. Sed & hoc inde intelligitur, prudenti cautione opus esse, in ipsorum authorum libris etiam deligendis. Difficultatem enim magnam pariunt tam varie editiones, interpretationes, Note, castigationes, emendationes, lectiones, observationes, additiones, cura, collationes, &c. Accedit huc

Delectis
librorum
pro varia
tione edi-
tionum.

In Critico-
rum teme-
ritatem.

Lib.4. Epi-
stol. quæst.
Epist. 10.

superiorum seculorum audacia,
quæ in omnes bonos authores mi-
rifice grassata est. Nec extare ho-
diè ullum puto, qui non plagas ali-
quot à Correctoribus istis acce-
perit, qui ut eleganter quodam in
loco Lipsius peccare se putabant,
nisi hoc peccatum in omnibus
scriptoribus peccarent. Neq; verò
putandum est perinde esse, cujus
quisq; editionis liber adhibeatur.
Ut enim libri omnes antiqui, ita
inprimis Historici, legi utiliter
non possunt, nisi intelligantur,
Quomodo autem intelligantur si-
ne emendata scriptura. Scalige-
ros itaque, Lipsium, Murerum,
Modium, Gruterum, H. Stephe-
num, Pighium, Sigonium, &c.
meritò miramur, & laudamus,
qui in id unice incumbunt, ut au-
thores veteres, quam emendatissi-
mos habeamus. Atq; utinam Li-
psius

Lipsius.

psius

psius, qui natus mihi videtur bo-
no veterum authorum, quod in
Tacito summa cum laude, felici-
tate & admiratione perfecit, idem
etiam in reliquis Historicis ten-
taret: Deum immortalem! quam
benè ille de Republica literaria
mereretur: In quas laudes & gra-
tiarum actiones se diffunderent
Xenophon, Livius, Thucydides,
Curtius, Caesar, &c. Alios enim
(non omnes tamen) qui hunc &
paulò antiè nominatos impruden-
si emulatione imitantur, castra-
tores (sic venia verbo) rectius
quam castigatores librorum ap-
pellaveris. Sed hac *ὡς ἐν παροίῳ*.

Supereſt nunc prima partis
membrum alterum de delectu
Historicorum, quo quidem opus
non eſſet, ſi non niſi idonei ad Hi-
ſtorias ſcribendas accederent; nec
prius in publicum proſlirent,

C C quam

De delectu
Historio-
rum.

quàm probè ingenii sui vires explorâssent. Cicero certè quâ-
 Cicerò re- plorâssent. Cicero certè quan-
 nuit isegiv. quam ab omnibus disciplinarum
 generibus instructissimus, ad con-
 scribendam Historiam exorari
 non potuit. Sidonius etiam licet
 Et Sido- vehementer urgeretur à Leone
 nius. Theodori regis Gothorum Consi-
 liario, tamen prudenti consilio
 onus istud declinavit. Atque uti-
 nam nostri temporis Historici,
 diligentius tantorum virorum
 exempla intuerentur. Neq; verò
 existimandum est illos laboris vi-
 tandi causa, recusasse provinciam
 aliqui laudabilem: Sed procul
 dubio, quod putarent se impares
 esse tanto oneri sustinendo. In-
 credibile enim dictu, quam multa in
 Bono Historico requirantur, &
 quam arduum & difficile sit eru-
 ditus & prudentibus hac in parte
 satisfacere. Quod dum paucissimi
 confi-

Causa diffi-
 cultatis in
 delectu.

confideren
 numeri
 exipit
 su. quam
 fiscalium
 scriptores
 de suis libri
 tur, quam
 detri auc
 dunt, vir
 luit cuiq;
 quos aut
 si aliqui
 scribere,
 consilium
 quem ad
 ferre vo
 quibus
 sentien
 qua se
 vuntur
 non pr
 Hylter

considerant, sit, ut Historicorum numerus hodie ferè innumerus existat, & difficilimum explicatu sit, quinam aliis preferendi. Difficultatem auget, quod ambitiosi scriptores ferè non possunt libera de suis libris iudicia stomachantur, quam primum aliquid desiderari audiunt. Unde etiam Bodinus, vir alioqui liberrimus, maluit cuique liberum relinquere, quos authores deligat, quam certi aliquid imperiosius aliis prescribere. Nos etiam tanti viri consilium sequemur, neq; iudiciũ, quem adhibere quemq; oporteat, ferè volumus: Conjecturis tamen quibusdam & argumentis ad asserendum probabilibus usuri, que si quibusdam minus probabuntur, quin certiora sequantur, non prohibemus. Quoniam verò Historicorum tanta est copia, ne

Bodinus
concedis
hic autem
viam.

50 METHODUS

de singulis scribere, neque possibile
ferè sit, neque si possibile institu-
tum id nostrum patiatur; idcir-
cò omnes Historiographos, quot-
quot fuerunt, sunt, aut erunt, in
certas quasdam classes distingve-
mus, singulasque classes proprie-
tatibus suis ita describemus, ut
quinam potissimum legendi, &
vel planè non, vel parcius at-
tingendi, prudenti Lectori ap-
parere possit.

Classes Hi-
storiorum 3. nonnulli plura Historicorum ge-
nera constituerunt; tamen o-
mnes commodissimè ad tria re-
vocari posse videntur.

1. Historias, vel scripserunt, quan-
tum voluerunt, dediti affecti-
2. bis; vel scripserunt, quantum
potuerunt; vel denique scri-
serunt, nec quantum voluerunt,
nec

LEGEND

est illa
Quantum d
est illa
Quoniam
fuerunt es
adfect
magis
vel non p
ter, multa
nihil Hist
bil etiam
spectam
coram &
eius ne
2. Ep. 97
lit, & v
na ob
dent
adfect
qui cup
Abidin

nec quantum potuerunt, sed quantum debuerunt.

Primam classem quod attinet, est illa omnium numerosissima.

Quotus enim quisque hodie Historicorum est, qui sine præjudicio & adfectibus scribat? Quotus quisque, qui non spe præmii, vel metu pœne multa mentiat, multa dissimulet? Verum nihil Historico indignius; Nihil etiã magis Historiam suspectam reddit, quam præjudicium & affectus. Præjudicium enim ut præclare Lipsius Cent.

2. Ep. 97. omne iudicium tollit, & ut oculi, ubi glaucoma obsidet, puriter non vident: non item mens ubi adfectus. Quapropter Historici, qui cupiditatibus suis vel aliorum libidini, flagitiosius obsequuntur, vel

3.

1. Classis:
Historici
duce affectu
scribentes.

Præjudicium.

vel planè non vel parcius & ac-
curato cum iudicio legendi. Prout
autem adfectuum, ita Historico-
rum etiam in hac prima classe
magna varietas.

Philologia.
Primum enim quidam ex am-
bitione & arrogantia, nihil non
mentiuntur & fingunt, quo nomi-
ne infames sunt Egyptiorum,
Arcadum & Scytharum Anti-
quitates, & impudentissima con-
tentiones, de prerogativa originis
& vetustatis. Egyptiis eam de-
beri multi crediderunt, & inter
hos etiam Aristoteles, lib. 7. Po-
lit. cap. 10. Diodor. lib. 1. cap. 2.
Plutarchus in Numa: Mela lib.
1. c. 3. Laxius lib. 3. de Migrat.
Gent. Apollon. lib. 4. Argonaut.
Beroaldus lib. 11. in Apul. de aur.
Asin. & alii. Verùm cum Scythe
injustè sibi eam ab Egyptiis
praripi quiritarentur, nec dees-
sent;

**Certamina
de Anti-
quitate
Gentis.**

Scythæ.

sent, que probabiliter ostende-
rent, Scythos omnium primos &
antiquissimos esse, ut videre est
apud Justinum lib. 2. *Egyptiis*
ne arena cederent, Deum im-
mortalem! quam monstruosas nu-
gas excogitarunt. Scribit Herodo-
tus lib. 2. *Egyptios à Baccho ad*
Amasim regem quindecim millia
annorum supputare; & apud
Platonem in *Timæo*, sacerdos qui-
dam *Egyptius* præter infinitum
et temporis recedè elapsi spacium
9000. annorum res gestas à tuis
isopis *περὶ αἰώνων*, contineri vanissime
nugatur. In *Phryges* tamen etiam
inclinârunt Herodot. lib. 2. *Sui-*
das in voce *Ἰωνίου*: *Eustat.*
in Dionys. Scholiast. Apollon. lib.
4. Joan. Tzezes Chiliad. 4. Clau-
dian. lib. 2. in Eutrop. Apul. lib. II.
de Aur. Asin. In Scythos verò Ca-
to de Originibus. Justinus lib. 2.

Mar-

*Egyptio-
rum nugæ.*

Phryges.

Arcades. *Marcellin. lib. 22. sed his omnibus nihil deterriti Arcades, ulterius progressi sunt, & ut solidissime sibi Antiquitatis laudem adfererent, omnem fabularum modum exceſſerunt, & se Astris*

Ita Attici. *Lunaq; priores finxerunt. Alii, ut mendacii suspicionem evitarent, initia gentis suae noluerunt ad certum tempus adstringere, sed se ad Trojæ, & Mycæ appellaverunt, quasi ipsa terra ex sese suos incolas genuerit, eorundem & Alerix & parens. Alii alia excogitarunt, quae tamen copiosius excutere non est nostri propositi. Illud tantum indicandum breviter fuit, ambitionem & arrogantiam multorum mendaciorum & fabularum esse matrem: Quod &*

Peutingeri & Bodini *ex Peutingeri & Bodini disputationibus apparet; dum alter con-*
cupit. *uitis,*

LEGENDI HISTOR. 55

vitiis, aliter verò contortulis, & ad sensus non permanentibus conclusionibus patrie suae laudes obfcurat potius, quàm illustrat. Et possem hoc nomine plures Historicos perstringere, qui ambitiosus originem & res gestas civium suorum persecuti sunt, sed sufficit admonuisse, tales authores anti-quitatum studiosis pessimè imponere, ideoque magno cum iudicio legendos.

Secundò nonnulli odio & vindicta abrepti, veritatem invidiosè supprimunt, virtutes hostium & praeclara facinora, quae possunt ratione, elevant & extenuant: vitia verò & defectus operasè perstringunt. Et hoc vitium admodum familiare est, etiam integerrimis caetera scriptoribus. Livius certè in exaggeranda Hannibalis feritate prolixus est lib.

Livius.

Herodotus.

est lib. 3. Decad. 3. & alibi. Et hoc ipso nomine à Plutarcho perstringitur Herodotus, quod parum æquè scripserit de Bæothis & Corinthiis. Nec desunt hodiè scripta Historica, quæ ferè nihil aliud præter vindictam & odium

Machiavellus.
Tale quid etiam notat in Gviciardiivo Lipsius.

spirant. Quàm perulans est Machiavellus in vita Castruttii, Florentinae Reipublicæ hostis? Quàm suspectæ fidei, Hieronymi Bossæ de Calvino, Feliciani Ningsarde de Anna Burgensè narrationes? Nec immunis planè fuit ab hoc vitio celeberrimus Romanorum

Platina.

Pontificum Historicus Platina in Pauli III. rebus gestis explicandis & alii. Debebant autem biliosi isti scriptores, intueri candorem Arriani, Dionis, Pausania,

Thucydidis contentia.

inprimis verò Thucydidis, qui singularem animi ad condendam Historiam nati integritatem hac in par-

in parte expressit; patria enim
 sua hostes Lacedaemones, ne verbo
 quidem lesit: Exilii sui authores
 nunquam acerbius traduxit. Et **Historici**
 haec demum eximia laus est **vera laus**
 Historici, cum hosti etiam suam lau-
 dem tribuit, nec vindictae cupidi-
 tate extra orbitam procurrit, &
 quo adversarium acrius morde-
 at, vel praecleara ejus facinora im-
 probius elevet, à seorsum &
 longè petita arripit.

Sunt tertio quidam, qui con-
 traria religionis odio, incertissi-
 ma quaeque & mendacissima, ut
 agrè faciant adversariis, corro-
 dunt, & publicis literarum mo-
 numentis produunt homines certè
 nimis impotentes & impudentes.
 Neque enim in Historia Religionis
 salus & veritas queritur: de vir-
 tute queritur. Si qui religionem
 contrariam amplectuntur, am-
 ple-

3.
 Odium di-
 versae reli-
 gionis.

57
 55
 53
 51
 49
 47
 45
 43
 41
 39
 37
 35
 33
 31
 29
 27
 25
 23
 21
 19
 17
 15
 13
 11
 9
 7
 5
 3
 1
 plectuntur suo damno & periculo. Historici non est, quos virtus ipsa non dedignata est, sed illustribus facinoribus nobilitavit, mordacius propter religionem traducere. Quanquam hoc fortassis tolerari posset. Sed sunt nonnulli, qui ut disjuncte religionis cultores virtutibus illustres in odium aliorum adducant, mendacia etiam excogitant, nec attendunt, quâ fide, quâ fronte scribant.

4. Sunt denique quarto, alii, qui Effusa in falsis laudibus & effusis Encomiis Historicam veritatem turpiter corrumpunt & prostituunt, & ut priores carpunt, quos summis laudibus extolli oportebat; ita hi laudant, quos diris devovere debebant. Et dum Magnatum gratiam aucupantur: vel patrie famosam auctoritatem

tem quarunt, vel denique alios demereri volunt, in perpetuos laudes sese diffundunt; solas virtutes deprecant; vitia omnia vel sicco pede praterunt; vel virtutum titulis palliant; non videntes se hoc ipso Historie limites transilire: Historica cum Encomiasticis confundere; qua plurimum inter se differre innuit Cicero lib. 1. Epist. ad Att. Ep. 16. Unde prudenter admodum concludit Bodinus, non probare se posse illas Historias, que perpetuo laudibus absolvuntur. Et ratio subest elegans ac erudita. Cum enim nullus hominum tanta sit integritate & prudentia, qui non sapissimè hallucinetur; Quid faciunt aliud Panegyrici illi, quam quod patronos suos hominum: Seipsos verò Historicorum numero eximunt.

Histo-

Historia & Panegyricus.

“
“
“
“
“
“

60 METHODUS

Historici enim est, non tam virtutes, quam vitia annotare, simpliciter tamen & citra adfectum, ne latentis amoris aut odii privati suspicioni sese involvat. Neque vero ulla laus, ut praclare Amm. Marcellin lib. 15. potestati excelsae grata esse debet, nisi cum interdum etiam vituperationi secus gestorum locus patet. Et suspectam suam reddunt fidem, & Historicas narrationes, quicumque praeferitis vitis effusus aliorum facta depradicant, & gloriosius

Hoc vitium extollunt. Nec dissentitur id factum. Cicero quodam in loco graviter conqueritur, laudationibus Historiam rerum Romanarum factam esse mendosiozem. Idem iudicium est Sallustii de Atheniensium rebus gestis: Atheniensium, inquit ille in princ. Belli Catilinarum, res gesta satis ample magni-

Hoc vitium
foedavit H.
Romanam
& Graecam.

tat. Hanc verò quod attinet, præ-
 terquam quod Gellius lib. 14.
 Noct. Attic. cap. 3. scriptum reli-
 quit, Xenophontem libros illos ad
 ideam boni principis conformasse,
 & Platonis Ideis de Republica
 optimè constituenda opposuisse;
 ipse etiam Quintilianus lib. 10.
 Institut. Orat. cum Historicorum
 ordine eximit & Philosophis ac-
 censet. Quapropter sicubi à reli-
 quis Historicis dissentit, quem-
 admodum dissentit in morte Cy-
 ri, quem solus ille naturaliter ex-
 tinctum, contra omnium ferè scri-
 ptorum consensum pronunciat,
 non accipiendus, nec audiendus in
 reliquis capitibus, nisi suffragia
 aliorum etiam Historicorum ac-
 cedant. Quod autem reliquos se-
 ptem hujus authoris libros atti-
 probantur. nez, quibus Græcorum gesta ex-
 posuit, ad eos neutquam autho-

Xenophōt.
 ἔδδην καὶ
 probantur.

ritas Quintiliani detorquenda; cum in illis magnorum virorum iudicio, nullum boni Historici munus non adimplevisse, multosque alios Scriptores longo post se intervallo reliquisse existimetur.

Superfunt præterea etiam alii adfectus, quibus Historica veritas adulteratur; ut est metus poenæ, quo deterriti timidiores multa dissimulant: spes premiorum; qua impitati nonnulli multa mentuntur, multa gloriosius extollunt, & quibus possunt modis veritati fraudem faciunt; Quo nomine à Justo Lipsio justissimè reprehenditur Vellejus Paterculus: Alium enim Sejanum, hominem natum exitio generis humani, omnibus virtutibus accumulatur, & quasi in Theatro plena manu dilaudat: De Tiberio, man-

D 2 cipiura

Alii affectus, & præiudiciorum ansæ.

Vellejus Paterculus, non bonus Historicus.

cipium Aule, non secus ac Jove
 immortalis loquitur: Liviam Au-
 gustam, post multas laudes Diis
 quam hominibus similiorem fe-
 minam concludit. Contra Caesaris
 Germanici virtutes, ubiq; callidè
 dissimulat: Agrippinam in gra-
 tiam Tiberii obliquè premit;
 quam aliam ob causam? nisi
 spem premiorum & metum pœ-
 nae. Sed & ceteros affectus, qui
 restant, quia facile ad superiores
 reduci possunt, prolixiore expli-
 catione supersedentes meriti præ-
 terimus, & nunc tandem primam
 classem concludimus.

II. Classis *Quemadmodum verò prima*
 Historico- *classis Scriptores fidem Histori-*
 rum: necesse- *cam foedè prostituunt, & incau-*
 saria à yvo- *rioribus Antiquitatum studiosis*
 à yvo- *turpiter imponunt: ita secunda*
 à yvo- *legionis Historici ferè labores Le-*
 à yvo- *ctorum fallunt. Quanquam enim*
 à yvo- *anni-*

LEGENDI HISTOR. 65

annuntiantur veritate proferre, & nil nisi explorata certaq; scribere, atq; ea propter merito prioribus preferantur: Tamen quia necessarius adminiculis, quæ in bono Historico requiruntur, destituntur, scedissime illos halucinari necesse est. Adminicula illa sunt; Notitia Rerum publicarum & locorum, scientia linguarum, curiositas & iudicium acre. Ideoq; prudentes Historici, antequam ad scribendum sese accingant, considerare debent, quid affectent, quid humeri ferre possint, vel recusent.

Qui de Rebus publicis & locis scribunt, quorum notitiam nullam habent; quid faciunt aliud, quam quod omnium risui & sibi-
 lis sese exponunt? Quis non rideat Natalis Comitum oscitantiam, qui
 lib. 3. Vitebergam notissimum

D 3

Saxo-

Saxonici Electoratus oppidum ita
describit, ut pœne verborum nu-
merum fabularum numero aequet.

Quis non sibilis explodat, plerosque
Hispanos, Gallos, Italos? qui de
Germania non aliter disserunt,
atque si Provincia Utopia esset.

Et idem ferè acciunt Germanis
de peregrinis & exteris nationi-
bus scribentibus. Nes mirum;

cum non cuiusvis sit arcana Rei-
publica aliene scrutari. Illud po-
tius detestandum, quod imperiti

nonnulli Historici, non proficien-
tur inscientiam suam, sed ne ali-
quid ignorare videantur, fabu-
las & mendacia confingunt, illis-

que novarum rerum cupidos de-
mulcent. Hinc veterum commen-
ta de Hyperboreis Riphæisque

montibus, ponè quos gens felix
annoso degat ævo fabulosis ceta-
brata miraculis, dicente Plinio

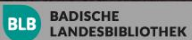
lib.

ἡ γένεσις τῶν
ἱστοριῶν, Fa-
bule de Hi-
perboreis.

lib. 4. Nat. Hist. cap. 12. Sed & indigene Historici non raro etiam labuntur ex solo defectu iudicii Politici. Exemplum habes Irenicus de quo Epistola mihi est C. Bruschii. Monachorum Historiarum.

lib. 4. Nat. Hist. cap. 12. Sed & indigene Historici non raro etiam labuntur ex solo defectu iudicii Politici. Exemplum habes Irenicus de quo Epistola mihi est C. Bruschii. Monachorum Historiarum.

apud Irenicum lib. 3. Exeges. German. cap. 105. In primis vero apud Monachos Historicos ejusmodi lapsus occurrunt; qui quia perpetuo in claustris dehaerescunt, nec unquam in publicum prodeunt, saepe contingit, ut non solum in remotis & peregrinis; verum etiam vicinis & patriis Rerum publicarum descriptionibus à veritate deflectant. Ita in Topographicis plurimi labuntur, dum temerè quae arripiunt, & ut ignaviae suae consulant, toti ab aliorum iudicio dependent; labores ipsi & scrutandi diligentiam studiose declinant, atque ita in multorum reprehensiones suo merito incurruunt. Quod ipsi ut evitarent Herodotus Peregrinationes feliciter.

accepit drachmam. In vita Casaris Catonis Uticensis scribit lege publica cautum fuisse; ne Candidati, Comitibus abessent; errore certe, ut existimat Frid. Tilemannus, non parvo, cum passim exempla contraria apud Livium occurrant; imprimis verò Marcelli & Valerii Decad. 3. lib. 6. In libro, quomodo possit adulator, &c. contra planissimam Ciceronis sententiam ex accusatore Domitio facit reum, & ex Stauro reo uoluptatis, & quae sunt alia errata, quae specialius persequi non est nostri propositi, illud observare satis est, Plutarchum errores istos errasse ex sola Linguae Latina ignorantia. Quod per calumniam ei affingi nemo dicit, qui vitam Demosthenis inspexit, ubi ipsemet auctor ingenue fatetur, Romanum sermonem sibi parum no-

Τὸ εὐδαίμων εἶναι οὐκ ἔστιν. Ita qui iudicio sat ex-
 ἀνεκλήκῃ. Eto destituti sunt, præclari aliquid
 in Historia præstare non possunt:
 in fumum abeunt, & labor & di-
 ligentia: irriti sunt omnes cona-
 tus. Quanquam enim interdum
 singulare aliquid proferunt; ta-
 men eum auctores, quorum du-
 ctum sequuntur, sapissimè in di-
 versas sententias abeant, non ra-
 rò ipsimet hallucinentur, fieri non
 potest, ut rectâ viâ incedant, qui
 ignorant, quid dissent era lupi-
 nis, sed in ipsis rebus Historicis
 discernendis non vulgaris intel-
 lectus requiritur. Sunt quedam,
 que non possunt omitti à bono Hi-
 storico citra osecitantiam; Sunt
 rursus quedam, que admitti ci-
 tra temeritatem & imperitiam
 non possunt. Sunt: ἔργα, sunt πᾶ-
 ρεργα, Historica, sunt οἰκονομικά, sunt
 ἀπολογία. Quis hinc imbecillioris iu-
 dicii

dicii Scriptori indicabit? quid accipere, quid repudiare debeat. Quam aliam causam adferemus, tam spissorum voluminum in Historia, quam iudicii defectum. Scripsit Martinus Crusius, Professor Academiae Tubingensis non incelebris, Historiam Suevicam Tomis aliquot distinctam, spissitudine quidem nulli facile redentem, sed rebus à *ἱστορικῶν* & *ἰστορικῶν* scitu necessariis non ubique referatissimam. Quid hic dicemus? Laborem & diligentiam desiderare non possumus, cum constet virum hunc & laboriosissimum & diligentissimum esse, nec ulli facile *φιλολογία* cedere. Nec ad linguarum ignorantiam confugere possumus.

Historia
Suevica
Martini
Crusii.

Quis enim illo plus studii temporis & laboris Graecae Linguae & discenda & docenda impendit? Quis

diutius & constantius in Latina
versatus? Solum ergò iudicium
(quod collationis etiam diligen-
tiam includit) in hoc Scriptore
desideratur. Quod non difficile
mihi esset pluribus demonstrare,
si necessitas flagitaret; flagitabit
fortassis tum, cum Chronicon no-
strum Sueviae in lucem producen-
dum erit; de quo tamen nihil,
dum certi polliceri possumus, nisi
Deus Opt. Max. conatibus meis
clementer aspirans, Mecenates
largiatur benignos & liberales.

Promittit
autor Sve-
viae Chro-
nicon.

III. Classis
Historico-
rum.
Unde Just.
Lipsum in
Not. polit.
ubi tria in
bono Hi-
storico re-
quisit, ve-

Procedit nunc tandem Histo-
ricorum classis tertia, qui nec
quantum voluerunt, nec quan-
tum potuerunt: sed quantum de-
buerunt rectissime scripserunt.
Quorum de numero sunt pri-
mum, qui res verè Historicas sty-
lo & ordine Historico sapienter
descripserunt, inq̄ earundem de-
scri-

scriptione praeior nudam veritatis narrationem nihil affectarunt.

Res Historicas quod attinet, requirunt ille accuratum & maturum iudicium, nec à quovis, ut iam ante monuimus, discerni possunt. Labuntur hic etiam magni viri, quidam non considerant, quod Historia magnis tantum memorandis dignis adstringatur, minutissima etiam quaeque, quae nec ignorantis ea detrimenti aliquid adferunt, nec scientem multum juvant, coacervant. Reprehenditur hoc nomine à Lampridio M. Maximus in vita commodi à Victorio lib. 10. variar. Lect. cap. 23. Salustius. Idemque notavit in Profardo, Monstreleto, acutissimus scriptorum censor Ludovicus Vives lib. 2. de caus. corruptarum artium circa finem. Et generatim Historicos redarguit, ridetque, Lu-

ritatem; Explanati-
onem sive
explicatio-
nem causa-
rum, even-
tuum: judi-
cium, &c.

Accuran-
tium i. ne
neglyma. Co.
Historia
minutissi-
ma negli-
git.

cianus Tom. op. 2. in lib. quomodo
 Historia scribenda quod suis scri-
 ptis nonnunquam inserant *Voças*
deus, uos, regi, udi, reys, isre, ius, wes, on, k-
gus, frigidas narrationes, ad Hi-
 storiam nihil pertinentes. Quas
 reprehensionem, qui volunt effu-
 gere, accuratius pensitent, que
 propriè ad Historiam pertineant,
 & que verè res Historica sint.
 Nihil enim indecentius est, quàm
 minima queq; curiosius persequi,
 maxima verò & magnifica negli-
 gentius attendere. Sunt autem res
 verè Historica: Religio, Impe-

ⁿ Addide-
 rim ex My-
 laxo & Ke-
 kermano
 eruditio-
 nem, &c.
 istis.

rium, Naturæ Majestas. * In
 singulis ita elaborabit Historicus,
 ut nihil admittat, quod non mi-
 nus scitum dignum atq; necessarium
 est. Quid attinet in divina Histo-
 ria memorare, fuisse nonnullos,
 quibus datum fuerit, ut scirent ef-
 se Numen aliquod, causam boni
 in Na

in Naturâ. Quis non rideret Nature Historicum, omnia, que ad Naturam pertinent anxie exponentem. Quis ferat in humana historia Principis somnum, sitim, famem, & alia minutula sollicitè perscribentem? Satis est, si Historicus ea, que mores & religionem populi, severitatem & clementiam Principis, arcana Imperii, maleficum honorati viri perstringat; reliqua, que privata sunt & communiora, queq; otiosum tantum alunt animum turo præterire potest, imò debet. Quemadmodum fecerunt Plutarchus, Suetonius, Amylius, Probus, Tacitus, Livius, Polyb. Procop. & alii, quos imitari bonos Historicos decet.

Hec tamen in Alexandro Curticis.

Ad res verò Historicas, historice exponendas requiritur etiam ^{2.} *Thō legu.* stylus Historicus. Quanguam enim dictionis splendor, Historiam

cam veritatem minimè stabilit, ut neque barbarus stylus elevat aut deprimit; tamen quoniam fieri potest, ut veritati facum faciat, & in errorem deducat legentes is, qui non exactè verborum & imprimis politicorum terminorum vim & proprietatem cognitam habet; idcirco omni curâ enitendum, ne verborum alienorum cura incuriam pariat, vel promiscuus terminorum politicorum usus res maximas quasq; confundat. Cetera parum interest si ve florido stylo, si ve remisso Historia

Stylus Historici qua- scribatur. Non alienum tamen erit sapientum monita accuratius expendere. Pressum stylum in Historio requirit Doletus in Dialogo de imitatione Ciceronis. Tullius in Bruto in Historia nihil dulcius esse scribit, pura & illustri brevitate; idemque in secundo de orat.

hoc

hoc expressius declarat, dum genus Historie orationis fufum atque tractum, & cum lenitate quâdam equabili profuens sine iudiciali asperitate & sententiarum forensium aculeis monet esse adhibendum. Quod alii diligenter observant, alii planè negligunt. Rectissimè faciunt illi, qui delectum quidem verborum habent, sed proprie ac signatè loquuntur, sine affectu scribunt, nec illecebras Rhetoricas aut ornamenta Poetica adhibent, sed simpliciter student: Suspecti enim sunt omnes grandiloqui Historici. Vanitatis infimulat Philarchum affectuosè Historias describentem Polyb. lib. 2. Thucyd. Joseph. lib. 2. aduersus App. Livianam grandiloquentiam tacitè perstringit Seneca lib. 1. de tract. circa finem, & lib. de Tranquill. vita cap. 9.

Est

Grandiloquentia, improbat. Livius,

Livius,

Eandem captim notant Afinius Pollio apud Quint. lib. 8. c. 1. & Plinius Secundus in Præfat. Bembi Lipsius, & aliorum alii. Habent tamen etiam hic gnavi Historici, quos imitentur non paucos, in primis verò Svetonium, Tacitum &

Sallustius. Salustium, quem aliis quoque de causis electissimum verborum pensatorem appellat Augustin. in lib. de beata vita circa finem.

3.

Tlō 76. 17.

Ut verò stylo convenienti & apto in Historiis uti laudabile, ita ordinem & methodum certam in iisdem adhibere necesse est omnnes, qui non popularem, sed solidam posteritatis laudem querunt. Reperiuntur quidem Historici, qui incuriosi in methodo suis, deque omnem ordinem habent. Nec desunt, qui eorum institutum probent inter quos Sextus Empiricus. At enim, cum methodu
lux

LEGENDI HISTOR. 79

lux sit splendidissima veritatis,
 Historicus dici ne utiquam potest,
 qui non convenienti serie unum
 post aliud collocatum commemo-
 rat. In ordine a. Historicū succes-
 sus in primis temporum attendere
 decet, ut monet Plinius lib. 1. Ep. 1.
 Quod ipsum tamen potissimū uni-
 versalis Historie conditorib. præ-
 ceptū esse putandum est. Nam in
 particularibus Historiis ratio po-
 tissimum habetur ejus reipublice,
 quæ principaliter describitur. In
 universali verò, ferè progressus fit
 secundū antiquitates quorūcumq;
 regnōrū, & quo unūquodq; prius
 innosuit, servata annorum distin-
 ctione explicatur. In particulari-
 bus verò utilissimū est præceptum
 Tullii quod extat l. 2. de orat. dili-
 gēter observare, ut Historicus pri-
 mūm consilia, deinde Acta, postea
 exētus historie mandet & intexat.

Por-

Alia ratio
 univēsa-
 lis, alia par-
 ticularis
 Histor.

cc
 cc
 cc

4.
 Τὸ αὐτὸ
 ὁ γὰρ.

Porro tertie huius classis Hi-
 storici solam veritatem adseclant,
 hanc unice ad posteros propagare
 student, falsa, quæ sunt, & aliena
 summo studio declinant, conatu
 mehercle laude dignissimo. Quid
 enim turpius quam fidei narra-
 tionibus & fabulis ementis lecto-
 res deludere? Quid in omni vita
 humana nocentius, quam falsis
 Historis posteritatem decipere?

» Historia, inquit Lipsius, si sup-
 » pressis arcanis iraperis per vani-
 » tates & adulationes explenda est,
 » audebo dicere percait Historia. Ex
 » est certe satius nullas antiquita-
 » tes, quam fabulosas extare. Ut e-
 » nim veritas principium est sapi-
 » entie: uia mendacium radix &
 » fons omnis stultitie. Quoniam ve-
 » rò non raro contingit, ut spe pre-
 » concepta excidant Historici, co-
 » uatunq; eorum in profundo deli-
 » tescen-

tascensius frustretur obscuritas, nec
 semper possint, quod volunt, pro-
 pter infinitas difficultates presta-
 re: idcirco etiam sciendum est,
 quinam, quod affectant, etiam
 prestare possint. Quod commodi-
 us intelligi non potest, nisi ex indi-
 cibus falsitatis & mendaciorum in
 prima & secunda classe enumera-
 tis: quae, si removeantur ab Histo-
 rico, eum integritate sua conspi-
 cuum certissime ostendent. Addi
 tamen illis poterunt adhuc duo.
 Verè enim prestare possunt, quod
 debent primum ii, qui rebus gestis
 praesuerunt, ut Caesar, aut saltem
 interfuerunt ut Procopius & alii:
 Secundo, qui vel ex optimis & o-
 mni fide dignissimis monumentis
 sua transcripserunt, ut Arrianus,
 & c. vel publica autoritate sti-
 pati & fide intemerata commen-
 dati Historias suas contexerunt.

De ca-

Aliae boni
Hist. notz.

- 1.
- 2.

De ceteris, qui vel obscuro inter suos vixerunt, vel non publica & probata monumenta adhibue-

Sacerdotibus *runt, nihil attinet dicere. Constat apud Romanos olim solis sacerdotibus, quorum summa erat auctoritas, licuisse Historias scribere. Apud Iudaeos etiam, ut major & certior esse Historiarum fides, tantum Prophetis virisq; integerrimis scribendi facultas dabatur, ut patet ex lib. I. Iosephi adversus Appionem. Nec putabant veteres Historiam ab aliis, quam ingenio liberaliterque educatis scribendam esse. Sed hac de altero*

Epilogus *prime partis membro. Ita ergo*
Prima par- *hactenus breviter classes Historicorum perlustravimus, singulasq; ita depinximus, ut quinam optimi vel probatiores sint, prudenti lectori facile apparere possit. Quod verò in prima & secunda classe*

*classe interdum etiam nobilium Cautela de
 historicorum errores obiter nota- libertate
 vimus, illud non eo sensu accipien- judicii.*
*dum quasi propter unum atq; al-
 terū necvum totum opus abjicien-
 dū putemus. Absit hoc à nobis lon-
 gissimè. Scimus enim vix ullū Hi-
 storicoꝝ reperiri posse, etiamsi so-
 li querendus iradatur, in quo non
 labecula aliqua deprehendi pos-
 sit. Scimus ex Vopisci Aureliano,
 neminem scriptorum, quantum
 ad Historica non aliquid menti-
 eum esse. Verū scimus etiam uno
 atq; altero lapsu deprehensō, non
 propterea omnia in dubium vo-
 canda, aut planè abjiciēda, quem-
 admodum nobilis quidam pro-
 pter unius Sleidani errata, (que
 tamen & levia & paucissima esse,
 indubis rerum argumentis evinci Sleidanus.
 potest) omniū Historicorum fidem
 in dubium vocasse perhibetur.*

Scri-

Justinus.

Scriptis Justinus Epitomen non solum omni temporum luce carentem, verum etiam non levis erroribus refertam, inter quos & reliquis perstringitur à Pererio lib. 5. Comment. in Dan. lapsus in descriptione gentis Judaicae commissus, & ab aliis alii, sed quis sanus propterea totam Epitomen abiciat? Notant scrupulosi in Herodoto, Thucydide, aliisque Historicis erroris non contemnendos: Verum nemo hactenus inventus fuit (autus excipio) qui Herodotum, Thucydidem plane repudiarit. Velleji paterculi Historiam 7. Lipsius lib. 3. Ep. quest. Ep. 8. vocat compendium digressionum & adulationum, & idem tamen in sanandis aliquot eius locis laboravit. Ita in secunda & prima classe perstrinximus obiter, Egiuardi alii Erhardum vocant,

sant, & rectius) Jovii, Procopii
 adulationis speciem: In Livio &
 Thucydide notavimus grandilo-
 quentiam; in Plutarcho lingua
 Romana ignorantiam in aliis
 alia, non ut authores sumus studio-
 sis Historiarum abjiciendi illos,
 sed ut iudicium imperitorum in
 eorumdem lectione adjuvemus. Et
 ut omnem suspicionem à nobis re-
 moveamus, conclusionis loco bre-
 viter Historicos studiosis Antiqui-
 tatum evolvendos ex Chytræo,
 Bodino, Freigio aliisq; subjicie-
 mus. Sicut autem Historia alia est
 universalis, alia particularis: ita
 & authores Historiarum aut uni-
 versalem historiam, aut particu-
 larem complectuntur.

Appendix,
 qua Sylla-
 bus Histo-
 ricorum.

In universali legi possunt, Me-
 lanthôn, Chytræus, Dresse-
 rus, quibus adjungendi Diodo-
 rus Siculus, Justinus, Zonaras,

Scriptores
 universalis
 Historiæ.

E Ense-

Philologi
& miscel-
laneorum.

Scriptores
particula-
ris Histo-
riae.

Scriptores

Eusebius, Orosius, Jornandes,
Hermannus Contractus, Conra-
dus de Lichtenaru, Achilles Gassa-
rus. Nec inutiliter his addi possunt
rerum variarum Scriptores, qua-
les sunt Athenaeus, Aelian, Tre-
zes, Leonicus, Solinus, Valerius
Maximus, Suidas & alii.

In particulari Moses, Hero-
dotus, Thucydides, Xenoph-
phon, Plutarchus, Arrianus,
Curtius, Livius, Dionysius,
Polybius, Salustius, Cæsar,
Appianus, Dion, Xiphelinus, Pa-
terculus, Tacitus, Svetonius,
Spartianus, Capitolinus, Lam-
pridius, Herodianus, Nicetas,
Gregoras, Chalcondyles, Vo-
piscus, Marcellinus, Proco-
pius, Agathias, Diacomus, Nice-
phorus, Cuspinianus, Jovius,
Gvicciardinus.

In Ecclesiastica verò, Biblia,
Epi-

LEGENDI HISTOR. 87

Epiphanius, Josephus, Egesippus, Eusebius, Rufinus, Tripartita, Socrates, Theodoretus, Sozomenus, Euagrius, Nicephorus, Platina, Sleidanus, Historia Magdeburgensis; tenuioris tamen fortunæ studiosis sufficiet Eptome Ecclesiastica Luca Oslandri, &c.

Ecclesiastica Historiæ.

His deinde succedere debent singularum Nationum & Provinciarum Historici, quos copiosè recenset Joan. Bodinus in Method. hist. & Beurerus in Synopsi Historica; quo etiam lectorem brevitatis causa remittimus.

Nationales.

Haecenus de variis Historicorum generibus agere, idq; ostendere conati sumus, quâ cautione in delectu eorum utendum; reliquum adhuc illud est planum, ut faciamus quonam modo, quos matura iudicii

II. Pars Commentarii: Quomodo legendi Historici.

E 2 recti-

rectitudine delegimus, legendi.
 Quod æque necessarium est ac
 prius. Neq³ enim satis est (ut gra-
 viter monet Bodinus) magnum
 historicorum cumulum domi ha-
 bere, nisi cuiusq³ usus & quo quis-
 que ordine & modo legi debeat,
 intelligatur. Et quemadmodum
 in epulis, tamen si magna condi-
 mentorum suavitas est, nil tamen
 in suavius si misceantur: ita quoq³
 diligenter providendum, ne histo-
 riarum ordo confundatur, id est,
 ne postrema priore loco vel media
 postremo ad legendum proponan-
 tur. Quod, qui faciunt, non solum
 res gestas capere nullo modo pos-
 sunt, sed etiam memorie vim pe-
 nitius labefactant. Quod itaque in
 aliarum artium discendarum ra-
 tione ac modo fieri solet; idem no-
 bis etiam in Historiarum discipli-
 na faciendum, & eò magis facien-
 dum,

dum, quò major varietas & ampli-
tudo. Definimus autem &
hanc aliteram propositi nostri
partem suis limitibus & terminis,
& primo quidem de ordine in
lectione Historiarum observando
aliquid dicemus; deinde de locis
communibus in iisdem rectè
instituendis; & denique paucula
quedam etiam de recto Histo-
riarum iudicio delibabimus.

Ordinem primò quod attinet,
neminem existimo esse, qui eum
non in Historiarum amplissimo
pelago summè necessarium esse vi-
deat. In reliquis cerè disciplinis
& artibus liberalibus, omnibus
nihil præclari præstare posse sine
legitima methodi observatione
sapientissimi quiq; gravissimè sta-
tuunt: unde etiam tantopere apud
eruditos commendatur ordinis
doctrina, ut nihil ferè illa vel ma-

E 3

gis ne-

Trimem-
bris.

1.

2.

3.

Primò, de
ordine.Methodi
præstantia.Omninò
vult mens
nostra ter-
minos ac
metas quas
dam cer-
nere, nec
ea, quorum

Anes non
 perspicit,
 satis felici-
 ter com-
 plecti ac
 intelligere
 potest. M.
 Flac. Illyr.
 Paralipo.
 Dial. lib. 2.
 cap. 1. ubi
 ex Polybii
 Proem. 3.
 Elegans lo-
 cus. μηδ'
 τῶν παρ-
 ελθόντων, &c.

nis necessarium, vel prestantius
 ac utilius esse videatur in omnib.
 vita humane generibus. Et me-
 morabilis scituq; dignus Herodoti
 locus in Lirania, cum inquit: ἄν-
 τῶν ἰδίων τῶν κοινῶν γαμαχίτων
 ἔτι πλείον, τῶν δὲ βαρβάρων ἢ τῶν γυμνῶν.
 ἔτι ἔτε σὺν τῶν παρὲν ἰδόντων, &c. Quan-
 quam enim Herodotus hoc in lo-
 co non manifeste & πλάτος de or-
 dine liberalium artium, sed mili-
 taris scientie loquitur; tamen ex
 eodem facile intelligitur, nō pru-
 dentis, sed barbari & amen-
 tis esse temerè & confusè
 agere.

Nec desunt aliorum testimo-
 nia, que tamen copiosius accu-
 mulare, non est nostri propositi.
 Illud potius declarandum, qui-
 nam ordo specialiter studiosis an-
 tiquitatum in lectione Historia-
 rum versantibus, tenendus. Ord-
 nis &

nis & bonæ methodi in genere, virtutes quod attinet, sunt illæ, cum per se luculentissima, cum verò summorum virorum iudicio ita commendata, ut multa de iis dicere supervacaneum, & ferè inutile sit. Necessitas etiam in clara, ut apud intelligentes, & non planè stupidos necesse habeat nemo illam pluribus adstruere. Monuimus autem jam antè ex probatissimorum autorum sententia tyroni limina Historiarum accessuro, ab universalibus Chronicis initiũ faciendum, & ab his ad speciales Historicos progrediendum, quod fundamèti loco supponimus. Neg. mirum hoc videri cuiquam debet. Quemadmodum enim in liberalium disciplinarum curriculo, à generalioribus discendi sit initium, & in singulis communiora angustiorib.

impari.

Suprà p.
ordo lecti-
onis in ge-
nerè.
Ab univer-
salibus.

preponuntur, ex lege methodi: im
 in Historicis studiis idem obser-
 vare necesse habet is, qui cum fru-
 ctu versari in illis vult. Sed in hoc
 primo illud cavendum, ne illoris,
 quod dicitur, manibus, ad con-
 summatam Historiam prorump-
 amus, antequam anticipatam
 quandam cognitionem nobis pa-
 raverimus ex Tabula quadam o-
 mnium temporum communi, nu-
 da tamen illa ac simplici, in qua
 mundi origines, elationes, rerum-
 que publicarum ac religionum,
 que magis claruerunt, initia dien-
 taxat & exitus contineantur, qua
 orbis & urbis conditione, tum O-
 lympiade, vel etiam si ratio postu-
 lat, anno Christi, & Arabum He-
 gira definita. Chronologia enim,
 ut postea audiemus, aliter oculus
 est Historie. Tabulâ verò ejusmo-
 di firmiter memoria insculptâ, se-

I.
 Ut sunt
 Tabulæ
 Chronolo-
 gicæ.

Chrono-
 logiæ ne-
 cessitas.

cum-

cundò, uberior descriptio & accur-
rator evolvenda, quæ non tan-
tum illustrium, sed omnium popu-
lorum initia, status, conversiones,
& lapsus breviter complectatur.

Qua in parte præter alios opera-
precium fecerunt Bulholcerus,
Pantaleon, Candidus, imprimis
verò Funccius & Crenzeminus, qui
magnum virorum iudicio re-
rum amplitudine, certitudine, co-
piâ omnes omnium conatus & stu-
dia superâsse existimantur.

A Chronologia Funccii, vel alius
probatî Scriptoris, non intempe-
stivè ad universale Chronicon
Philippi fit progressio, in quo
universa Ecclesia & imperiorum
Historia, quasi in unum corpus
redacta, breviter continetur. Vel,
si cui Melanthonis non arridet,
(cui tamen sano non arrideat?)
is adjuvari potest aliorum labo-

E § ribus

II.

Uberior &
plenior o-
pera.

Nostro
tempore
Helvicus,
qui palmâ
præripuit
cæteris o-
mnibus.

III.

Adhuc
succî ple-
nior in
Chronico
Philippi.

ribus & studiis. Laborârunt enim in eodem argumenti genere, tum alii, tum verò inprimis David Chytraeus, Chytraeus, & Matthæus Dresser.

Chytraeus,
Dresserus.

quorum lucubrationes historice studiosis Antiquitatum abundè satisfacere possunt. In iis namque omnium Rerumpublicarum status, &c. breviter & nervosè exponuntur. Ab universis demum ad singularum, Quarto, Rerum-

IV.
Particula-
ris.

publicarum & Gentium Historicos descendendum, ratione tamen habita Antiquitatis, ita ut semper Rerumpublicarum & gentium antiquiorum res gesta cognoscantur, quam recentiorum. Qui itaq; generalem Historiarum cognitionem secundum prescriptum modum comparârunt; illi rectè deinde antiquitates Chaldaeorum, Assyriorum, Phœnicum, Hebræorum, Medorum, Scytharum, Persa-

Perfarum, & Indorum investi-
 gabunt. Ab his ad Gracos; à Gre-
 cis ad Italos, quorum res geste di-
 ligenter excutienda, transibunt;
 quibus addendi Pœni, Germani,
 Celte, Dani, Norvegi, Sveci,
 Scandi, Goti, Franci, Hispani,
 Poloni, Vandali, Hunni, Heruli,
 Longobardi, Burgundiones, Boë-
 mi, Angli, Normanni; quorum
 omnium res geste literis confi-
 gnatae sunt. Chaldaeorum quidem,
 Affyriorum, Medorum, Phœ-
 nicum, Persarum, Egyptiorum,
 Hebraeorum, ab Herodoto, Ha-
 licarnasseo lib. 9. Ctesia Guidio
 Agatharcide, Memnone, Be-
 roso, Manethone, Megasthe-
 ne, quorum fragmenta tamen
 hodie tantum supersunt; Jose-
 pho, libris duobus adversus App.
 Grammat. & viginti Anti-
 quitat. Judaicarum: Hegeffippi

Historici
 particula-
 res.

E 6 libro

libro uno de bello Parthico, &c. quibus rectè adduntur libri Moyses, Regum, Paralipomenon & Esdrae. Graecorum verò à Daretè Phrygio lib. 6. Dicitè Cretense iidem 6. Thucydide lib. 8. Xenophonte libris 7. Georgio Gemisto, lib. 2. &c. Itatorum deniq; & Pænorum à Dionys. Halicarnass. lib. 11. Vellejo Paterculo lib. 2. Eutropio lib. 10. Dione Cassio, lib. 23. Livio, lib. 45. Tacito, lib. 21. Ammiano Marcellino, 18. Flavio Blondo, 20. Francisco Guicciardini, Pontano, & aliis. Nec desunt etiam reliquis gentibus sui Historici. Germani habent Cornelium Tacitum, Beatum Rhenanum, Jacob. VVimpelingum, Franciscum Irenicum, Naucleum, Huldricum Mutium, Joannem Aventinum, Abbatem Urspergensè, sive Conradum de Lichte;

Germanorum Historici.

Lichtenaw / *Andream Schaffna-* It. Andr.
burgensem & alios. Galli verò si- Presbyte-
ve Celta, qua appellatione veni- rum Ratis-
unt omnes populi, qui Rheno, Py- bon. Bru-
renais Alpibus & utroque mari schi. Crufi.
cinguntur, Humbaldum, Julium Stumpfi.
Cesarem, Joann. Tilium, Huber- Munsterū,
tum Leodium, Joan. Ferronium, Schopper.
Guagninum, Tritthemū, Nico- &c.
la. Giliū, Herman. Comitem,
Emundum, Guilielmum Para-
dinum, Bochetum Seisellum, Me-
terum, Frossardum Monstrele-
tum, Comineum, &c. Dani, Nor-
vegi, Sveci, Gotti, Scandi Bur-
gundiones, Vandali, &c. Alber-
tum Cranzium, Olauū Magnum,
Saxonem Grammaticum, Proco-
pium, Agathium Smyrneum, Si-
donium Apollinarem, Fornan-
dem, Aurelium Cassiodorum, &c.
Hispani Francisc. Tarapham,
Petrum Antonium, Appianum,

E 7. Rodc-

Rodericum, Petrum Medin-
nam, Mariam Siculum, &c. Po-
loni Martinum Cromerum, Phi-
lippum Callimachum, &c. Lon-
gobardi Paulum Diaconum. Boe-
mi Aeneam Sylvium, Dubra-
vium, Davidem Crinitum, &c.
Angli, Britanni, &c. Gildam
Britannum, Georg. Lilius, Pon-
ticum Vitruvium, Polydorum
Virgilium, Bedam, Galfredum
Arturum, Hectorum Boethium,
Nicolaum Triverum, Georgium
Buchananum, &c. Hungari,
Hunni, &c. Turotium, Antonium
Bonfinium.

Superiorum gentium acta ex-
cipere debet historia Turcarum,
Tartarorum, Moscovitarum,

Turcica
Historia.
It. Lonice.
rus.

& Americorum. Turcarum res
gestas literis mandarunt Andr.
Cambinus, Guilielmus Postellus,
Chalcondylus, Christophorus Ri-
che-

cherius, Martinus Barletius, Paulus Jovius, Leonclanius & alii. Tartarorum & Moscovitarum, Haytonus, Paulus Venetus, Matthias Michovius, Paulus Jovius; Americorum Christophorus Columbus, Petrus Aloysius, Albertus Vespucius, Cortesius Gusmannus, Gomarra, Benzo, Lerijs, &c.

Et haec omnia, Quintò, leviter primò percurrènda, secunda verò lectione accuratius examinanda.

Legendi autem sunt Historici isti eo ordine, quem series annorum & ipsa natura praescribit, quemque eruditi seriem temporum & naturam respicientes indicarunt.

Quà in re operaprecium fecit praeter alios David Chytraeus in libello de lectione Historiarum rectè instituenda, è quo nos paucula quaedam delitabimus.

Moses

V.
Cura le-
gentis le-
vior & gra-
vior.

Ordo Hi-
storiarum
ex serie
annorum,

Summa
Mosaicæ
Historiæ;
qua etiam
Th. Frei-
gius erudi-
tè comple-
xus est, &
Lamb. Da-
naus in an-
tiquitat.
Mundi.

*Moses ut omnium est anti-
quissimus, ita etiam certissimus &
omni exceptione major, ideoque
primus evolvendus. Describit au-
tem is creationem mundi, & ge-
neris humani, initia Ecclesie Dei,
lapsum primorum Parentum, &
inde consecutas calamitates ac
miserias humanas, diluvtum, stir-
pem & originem omnium gen-
tium, res gestas Patriarcharum,
Abraha, Isaac, Jacob, Josephi
educationem populi Israelitici ex
Egypto, promulgationem legis
in monte Sinai, institutionem Rei-
publicæ & Ecclesie Judaicæ, con-
tinua serie annorum 2493. ab
initio mundi usque ad suam mor-
tem.*

Josue, Ju-
dicum, Re-
gum.

*Historiam Moysis excipit li-
ber Josue, libri Judicum & Re-
gum, qui conjunctim annorum fe-
re 871. historiam complectuntur.*

Illi

dit enim a morte Moysis & indu-
 ctione populi Israelitici in Palesti-
 num, Historiam pertexunt usque
 ad sacerdotium Heli & annum
 mundi 2810. Hi verò usq₂ ad ex-
 cidium Hierosolymæ & migrati-
 onem gentis Judaica in Babylo-
 nem à qua usq₃ ad Cyri Persarum
 regis Monarchiam septuaginta
 anni numerantur, quo tempore
 in Græcia septem sapientes & alii
 viri docti floruerunt. Atq₃ hic fi-
 nis est Prophetice Historiæ, qua
 historiam annorum 3434. à mun-
 di initio usque ad Persicam Mo-
 narchiam complectitur.

Hæc è vestigio sequitur He-
 rodotus Halicarnassens, qui ferè
 in eo ipso momento, ubi sacra Hi-
 storia desit, non sine miranda &
 singulari Dei providentia & cura
 suam orditur, & optima fide lenis-
 simoq₃ ac suavissimo orationis ge-
 nere

Historia
 Prophetica
 totius
 comple-
 xus.

Herodot.

nere non solum Cyri & Persica Monarchia, cujus initia sunt in Bibliis, res gestas usque ad Imperium Xerxis describit; verum etiam regni Lydorum, Medorum, Egyptiorum, historiamq; antiquissime gentis Judaica ac urbis Atticae & regum Laconicorum & Corinthiorum persequitur.

**Thucy-
des.**

Herodotum excipit Thucydides, qui à Xerxis ex Gracia discessu, ubi desierat Herodotus, usq; ad 21. annum belli Peloponnesiaci historiam annorum 76. comple-

**Herodotus
& Thucy-
dides.**

xus est. Ut autem Herodotus Monarchiarum & Regnorum: ita Thucydides civitatum precipue res gestas explicavit.

Xenoph.

Thucydides Historiam continuat apud illa Attica Xenophon, qui in septem illis rerum Graecanicarum, seu *παραλειπομένων* libris, à fine Thucydides exorsus anno-
rum

rimarius 4.
causaeque cō-
ad pēdium

Manuum
3600. mētra

Xenophō-
immediatē fe-

Georgi Gēm-
tōli lib. 16. p.

doni, qui
regulare cor-

lexandri d
ipsum res g

sive vicesim
erant post

non muni

Qui annu
Lipii, & c.

ditā 442.

Post
ban, Libri
latitō eloq

LEGENDI HISTOR. 103

rum circiter 44. bella inter Graecas precipuè civitates gesta, usque ad prelium Epaminonda ad Mantineam & annum mundi 3600. contexuit.

Xenophontis Historiam ferè Diodorus
immediatè sequuntur libri duo Sicularum.

Georgii Gemisti & Diodori Siculi lib. 16. in quo Philippi Macedonis, qui anno mundi 3601. regnare cepit; & deinceps Alexandri Magni & successorum ipsius res gestas descripsit, ac in fine vicesimi libri, inter eos, qui extant postremi, usque ad annum mundi 3664. pervenit. Qui annus in decimum librum Livii, & annum urbis Romae condite 452. incidit.

Post Diodorum porrò Sicularum, Livius evolendus, qui verè lacteo eloquentiae fonte manans & admiri-

admirabili orationis gravitate
 copia & splendore omnibus Lati-
 nis Scriptoribus antecellens, con-
 tinuam 746. annorum historiam
 à condita urbe Roma, anno mun-
 di 3212. usq. ad quartum annum
 ante Christum natum, qui est
 imperii Augusti; & conscripsit, &
 singulari cura, fide, integritate,
 originem & formam Republica
 Romana, Legum, sacrorum, Ma-
 gistratum, pacis beliq. instituta,
 praestantium Gubernatorum &
 Ducum imagines illustres, consi-
 liorum maximorum deliberatio-
 nes, res domi forisq. gestas, & mu-
 tationes insignes earumq. causas
 miro & jucundissimo orationis
 candore, & majestate explicavit,
 & temporum ac annorum singu-
 lorum seriem, annotatis consulum
 nominibus accuratè distinxit. Et
 tametsi de quatuordecim Deca-
 dibus

dibus seu 140. libris Livii, tres tantummodo Decades, & quinta dimidium exstant; tamen reliquorum librorum argumenta, & precipuarum historiarum senes ex Epitome Flori animadverti possunt.

Livium proxime sequitur Cornelius Tacitus, qui historiam Romanam ab Augusto, in quo desierat Livius usq; ad Nervam libris 16. qui restant de uno ac viginti prudentissime & felicissime deduxit. Tacitum rursus excipit Ammianus Marcellinus, qui à Nerva cepit, & in Valente desit.

Tacitus.

Ammian.
Marcellin.

Post Marcellinum multi gravissimi Scriptorum Romanorum, Caesarum & aliarum gentium res gestas à nato Christo usq; ad secula nostra pertexuerunt, qui omnes ordine isthoc legi debent. Sed & superioribus historicis, quos hactenus

Etenus enumeravimus, adjungendi præterea *συγγεγραμμοι*, sive coæta-
 nes, & qui idem studium decurre-
 runt, Scriptores, quorum sanè non
 pauci, quos non ideò non nomina-
 vimus, quasi prætereundos eos
 censeremus, sed quia illud brevi-
 ter ostendere volumus, quo ordi-
 ne legèdi sint. Ideoq; uno nominato
 reliquos omnes, qui eandem histo-
 riam verè purè, sapienter & per-
 spicue scripserunt, exprimere &
 indicare nos voluisse, ex iis, quæ
 suprà diximus, facile intelligere
 potest Lector prudens & æquus.
 Quod ipsum tamen non ab omni-
 bus, sed iis tantum, qui ex profes-
 so aliquando Historias tractare
 cogitant, requirimus. Reliquis
 abundè satisficient ii, quos nomi-
 natim expressimus.

VI.
 Historiæ
 rerumpub.

Porro, Sextò, etiam Rerumpu-
 blicarum illustriorum forma &

res

res geste speciatim cognoscende,
 qua & ipse Historicos suos ha-
 bent. Venetorum Rempubicam
 & res gestas descripsit Sabellicus,
 Bemus & Contarenus: Floren-
 tinorum Nicol. Machiavellus:
 Siculorum & Neapolitanorum,
 Michael Rilius, Hugo Falca-
 tus, Thomas Facetius, Pontanus,
 P. Collenutius, Mambrinus Ro-
 seus: Genevensium Sabellicus:
 Helvetiorum Simlerus, Stump-
 fuis, &c. Et hæc quidem, que ha-
 clenus de lectione scriptorum uni-
 versalis historie cōmentati sumus,
 locū etiam habent in particulari
 cujusq; gentis historia. E.g. si quis
 Romanorum res gestas planè in-
 telligere ac memoria mandare ve-
 lit, ei primum Sextus Rufus, qui
 quatuor paginis totam Histori-
 am brevissimè complexus est, le-
 gendus, & secundo, Flori Epito-
 mæ eve-

In particu-
 laribus hi-
 storiis idē
 processus,
 qui in uni-
 vers.

*mâ evolutâ, tertio demum ad fu-
siores, Eutropium scilicet, Livi-
um, Tacitum, Marcellinum, Dio-
nem Cassium, &c. progredien-
dum, qui quarto eo ordine legendi
sunt, quo alter alterius historiam
continuavit & excepit.*

VII.

*Historia
personalis,
ἀνθρώπων ποιο-
υία.*

*Ceterum post historias omni-
um populorum communes, & eas,
que Republicæ cujusque proprie
sunt, septimo, studiosus historia-
rum, tandem ad singularem eo-
rum historiam accedet, qui vel
imperio vel generis splendore, vel
opibus, vel deniq; virtutibus, &
ingenii laude floruerunt. De iis,
qui imperio claruerunt, scripse-
runt Polydorus, Caspar Ursinus,
Baptista Egnatius, Joan. Cuspi-
nianus, Plutarchus, Sveronius,
Dion, Nicæus, Alius Spartia-
nus, Jul. Capitolinus, El. Lam-
pridius, Heropianus, S. Aurelius*

Vi.

Vitor, Pom
hil. Pollio, E
his, Eutrop
pion, Egnat
rim, Laven
luisi, Dere
lertanus, F
eis patant
Joan. Jovi
meca, Jo
no Laertius
tibus, Phi
quorum om
co delectum
vitaration
sua, didia
Quem
hadenus
cism plus
& frugif
nem, sed
varia su
traciat

Victor, Pomponius Letus Trebell. Pollio, Fla. Vopiscus, Eusebius, Eutropius, Q. Curtius, Turpinus, Eginhardus, Paulus Vergorius, Laurentius Valla, Staphylus, &c. De reliquis Raphael Volaterranus, Plinius junior, sive ut alii putant, Cornelius Nepos, Paulus Jovius, Franciscus Petrarcha, Joan. Bocatius, Diogenes Laertius, Platina, Joan. Braccellus, Philo Philostratus, &c. quorum omnium suo quisque iudicio delectum habebit, & ad suas vite rationes optimi cuiusque consilia, dicta factaque accommodabit.

Quemadmodum verò ea, que hactenus explicavimus, non tantum plurimum faciunt ad utilem & frugiferam historiarum lectionem, sed omnino necessario observanda sunt. serio Historica studia tractaturo; ita longè utilissima &

F maxi-

Ita Carnarius, Philippi Melvitam; ; Turginus Caroli M. &c. alius Cotichii Poët. Joh. Fichardus Itator. German. Anglor. aliquor vitæ collegit.

III. METHODUS

maximè necessaria, temporum & locorum accurata notitia & doctrina. Quid enim, queso, sine temporum luce Historia? Monumentum scilicet horrendum, ingens & labyrinthus inextricabilis. Ut itaque studiosus Antiquitatum, ad optatum lectionis portum pervenire, anfractus & errores labyrinthorum evitare possit; Octavo, maturè in Chronologicis & Topographicis aliquid tentabit. Neque est, quod difficultate & discrepantia Historicorum deterreatur, quò minus etiam in iis studii aliquid atque laboris ponat. Difficultati & discrepantia authorum opponantur, doctissimi summorum virorum labores, qui suis sudoribus hanc etiam doctrinam perspicuè explicatam illustrarunt: Opponatur necessitas & utilitates,

VIII.
Suprà Aphorif. I.

Object.
difficultatis.

LIGEN B
te. sic de p
mi Chronolo
doctum
epistolae, &
quidam ceter
modo nos
tam effici, ut
tam in rect
ma. lex non
inter serva
tam nos ad
ma tempor
iam quosdam
mosis esse
jura ut, su
sanctiores
quos exen
tandus A
manus :
maxima
Variatione
the. Ne
pua exp

LEGENDI HISTOR. III

tes, quae inde promanant, maxima. Chronologia enim est, veluti dux omnium historiarum, dexter ejus oculus. & altera Ariadne, quae, dum caeca regit filo vestigia, non modo nos errare non sinit, sed etiam efficit, ut aberrantes Historicos in rectam viam deducamus. Chronologia doctrina accuratè observata, maximarum rerum nos admonet. Ex ea discernimus tempora, dies, numeros etiam quosdam fatales atros & ominosos esse, cuius rei studiosis historiarum, ut eò alacriores & constantiores sint in hoc studio aliquot exempla proponemus. Secundus Augusti, fatalis fuit Romanis: eo enim diversis annis maximas clades Cannensem & Varianam sustinuerunt. Quintiles Nonas infaustrissimas saepius experti sunt Athenienses,

F 2 victi

Chronologia utilitas

1.

2.

Fatales
Dies infaustrissimi.

Ir. Periodi *viçti ad Cheroneam & Cranonem. Periodum annorum 910. si-
 ve compositè, siue divisè sumi am
 fatalem esse, & singulare aliquid
 portendere docent plurima ex-
 empla. A vocatione Abrahæ ad
 extructum templum per Salomonem
 sunt anni 910. A tempore
 missorum exploratorum in ter-
 ram Canaan ad captivitatem us-
 que sunt anni, 910. A primatu
 Pontificis Romani ad Disputat.
 D. Lutheri contra Teclianas in-
 dulgentias sunt anni 910. Idem de
 aliis pluribus annorum numeris
 affirmari potest. Ab obitu Ada-
 mi ad initium predicatæ poeni-
 tentiæ à Noah sunt anni 606. A
 victoria Jephthæ ad excidium
 templi sub Nebucadnezaro sunt
 anni 606. A vocatione Samuelis
 ad finem captivitatis 606. A fine
 captivitatis ad ultimum excidi-
 um Je-*

Gaotoniae 1525. Anato Christo
 ad seditionem rusticorum 1525.
 A bellis Josue cum Idololatriis
 gentibus gestis, ad vastationem
 Hierosolymitanam sub Vespasia-
 no 1547. Anato Christo ad
 bellum Saxonicum ortum ex
 Sphynge Augustana; & ad ca-
 pium Electorem 1547. Abra-
 ham natus fuit, anno 42. post
 principium primae Monarchiae:
 Anno Imperii Augusti sub Mo-
 narchia quarta nascitur Chri-
 stus. Ita etiam ex Topographi-
 cis discimus loca quaedam omi-
 nosa & fatalia esse. Stella mons
 famosus Asiae interitum attu-
 lit, Mithridatis, Pompeji, Ta-
 merlanis, & Bajazet: his exerci-
 tibus numerosissimis & bellico-
 sissimis. Quae ut quam plurimè
 alia quis non miretur? In quo
 liberali animo amorem singula-
 rem

Loca fata-
 lia.

rem studiorum Chronologicorum & Topographicorum non excitent?

Est autem Chronologia nihil Chronologia aliud, quam accurata temporis in Historiarum lectione notatio & animadversio, quo quodlibet tempore factam sit, explicans; de qua nos pauca quedam ex probatis authoribus monebimus.

Chronologia studioso duo potissimum animadvertenda sunt: Unum est de Epochis: alterum de Chronologorum inter se discrepantia: Epocha, ut definit Paulus Crusius, est certum & illustre quoddam principium temporis, à quo reliqua tempora numerantur, vel in consequentia secula, vel in precedentia, vel in utramque partem.

Chronologia duo observanda,

I. Epocha quid.

Est enim cuiusq; regni & Imperii initium & temporis, quasi retinaculum, quo velut certo & fixo signo historia continentur, ne temere & sine meta vagentur.

Quotuplex.

Epocha prima.

Sunt autem Epochae historicae duplices: aliae Ecclesiasticae, aliae Politicae. Ecclesiasticae sunt, quae in sacris literis & historiis Ecclesiasticis annotantur; inter quas prima & antiquissima omniumq; generalissima est orbis conditi; idcoque in Chronologia primum locum sortita, à qua hodieq; Iudei motus & annorum seriem deducunt. Quanquam dissimulandum non est, de annorum orbis conditi calculatione, non exiguam esse discrepantiam: Aliter enim se habet Textus Bibliorum Hebraicus; aliter translatio Graeca septuaginta (vel potius 72.) Interpretum; quam ferè sequuntur Ecclesiasti-

fastici Scriptores Graeci, & retinet etiamnum Ecclesia Graeca. Sed de discrepantie huius causa postea dicemus.

Summa itaq; annorum ab orbe condito usque ad hunc presentem, sunt anni 5562. Ab orbe condito.

Secunda est diluvii, quod incidit in annum 1656. ab orbe condito. 2.

Tertia est turris Babylonica, seu confusionis linguarum, que accidit anno 131. post diluuium. 3.

Quarta est peregrinationis Abrahæ, anno mundi 2021. 4.

Quinta est Exodi seu migrationis Israelitarum ex Ægypto, que incidit in annum mundi 2451. cum semisse. 5.

Sexta est annorum Sabbaticorum, seu remissionis, que incidit in annum mundi 2499. seu annum Josua septimum. 6.

F 5 Septi-

7. Septima est Jubileorum, quorum initium pender ab initio annorum Sabbaticorum.

8. Octava est templi Salomonis, quod edificare cepit, anno mundi 2932.

9. Nona est captivitatis Babylonice, quae incidit in annum mundi 3357.

10. Decima est hebdomadam Danielis, quarum initium incidit in annum mundi 3506.

11. **Nativitatis Christi?** Undecima est nobis Christianis usitatissima est annus Nativitatis, seu incarnationis Christi, quam alii referunt ad annum mundi 3963. alii verò 3970. Sed hanc temporum rationem serò admodum, hoc est, anno à partu virginis 600. usurpare ceperunt: Et huius rei auctorem Beda facit Dionysium quendam Abbatem Romanum.

Ante

Ante hanc Epocham Christiani Chronologiam suam mirè variarunt. Principio annis Imperatorum usus constat ex historia Evangelica, Luc. cap. 3. Idem exemplum secuta fuit Latina Ecclesia, ut contra in Græca anni Monarchia Græce, id est, Alexandri Magni retenti. Sed hæc de Epochis Ecclesiasticis.

Epocha Christianorum ante Dionysianam.

Politicae sunt, quæ in Historiis profanis occurrunt, & in commerciis ac civilibus negotiis usurpantur, ut sunt Epochæ Olympiadum; Urbis Romæ conditæ, Indictionum, Caesarum, Imperii Germanici, Hegiræ, sive Arhigeræ, Aerae. Olympias, quæ usi sunt Græci, est spatium quatuor annorum: Eorum initium ponitur in annum mundi 3189. Urbis Romæ conditio in annum 3213.

Epocha Politicæ.

Olympias.
V. C.

F 6 Indi-

Indictio. *Indictio est spacium 15. annorum, seu trium lustrorum. Ceperunt autem indictiones numerari, anno Christi 313. ante diem 8. Calend. Octobr. Constantino & Luinio Augg. Coss. Idq̄ in fastis Græcorum scriptum est his verbis: ἰνδὶκτῶν νοῖστανδῶν ἐπέτῳ δευ*

Epocha
Cæsarum. *Cæsare cœpit, secundo ejus consularu, quàm gessit cum P. Servilio Isaurico, anno mundi 3918. anno Orb. cond. 705. secundum fastos*

Epocha
Imperii
Germanici. *Capitolinos. Epocha Imperii Germanici cum Carolo Magno cepit, anno Christi 801. Hegira, id est,*

Hegira. *expeditio Mahumetis Arabibus & Turcis familiaris est, sicut Aera Hispanis; illius initium secundum nonnullos incidit in annum Christi 622. Secundum alios verò 692. Hujus verò in annum 16. Imperii Augusti.*

Alie

*A*lium, quod studio in Chronologia animadvertendum; est Chronologorum discrepantia, qua in plurimis ferè inextricabilis est. Eusebio primus annus Nini incidit in annum mundi 3141. Georgio Monacho 3271. Beroaldo 1965. Funccio 1806. Cujus varietatis, ut & ceterarum causas quing³ recenset Johannes Bodinus in methodo sua, quas breviter repetemus.

II. Chronologorum discrepantia. Vid. Panf. Candid.

*P*rima est, quod Persæ aliter atq³ Græci, & Hebræi aliter quam utriq³, Persarum & Assyriorum Principes appellârunt, ut sui quisque idiomatis vim ac puritatem retineret. Quin & nomina interdum variè detorserunt.

Et ejus causa. 1.

*S*ecunda causa est, quòd Græci & Latini Hebræorum antiquitates & linguam ignorârunt. Sic cum Moyses ab orbe condito ad

2.

diluvium posuisset annos 3656. Septuaginta Interpretes 5. cap. Genes. vitam hominum ducentis interdum & trecentis annis longiorem fecerunt, quàm Hebræorum scriptura patiatur. Itaq; iuxta septuaginta ab orbe condito ad diluvium anni sunt 2362. Differentia itaque est annorum 706. In Eusebio sunt anni 2242. usque ad diluvium: Idemque ab orbe condito ad Christum natum mille ac ducentos amplius annos quàm Hebræi complexus est.

3. Tertia causa est ex variis initiis anni. Greci enim annos ab æstivo solstitio inceperunt: Latini ab hyberno; Occidentales à verna sectione: Arabes ab ingressu Solis in Leonem: Orientales, id est, Chaldæi, Persæ, Judæi, Egyptii, Hebræi, * ab autumnino, quo tempore mundus est creatus, ut

Jose-

*Ita Danz. P. 1. Phys. c. 39. ad Equinoctium vernalis præfert Jacobus Capellus Hist. p. 6.

Iosephus lib. 1. Antiquitat. cap. 3. scribit.

Quarta causa est, quod Aegyptii, Persae, ac Hebraei Epocham seu radicem temporum nullam habuerunt, sed regum etatibus tempora desinierunt. Graeci & Latini melius; alteri ad Olympiades; alteri ad Orbis Conditionem temporum retulerunt, ut ante audivimus.

Quinta & maxima errandi causa fuit ex ignoto Solis & Lunae cursu, in quo tametsi omnis antiquitas valde se torsit, efficere non potuit, ut certam annorum ac mensium rationem haberent. Atque haec de Chronologia. Topographia alter Historiae oculus, est diligens ac accurata locorum, in quibus res gestae sunt notitia & distinctio: quae idem etiam non negligenda studio Historiarum, quoque

Histo-

Topographia quid.

Historici ut plurimum locorum descriptionibus utuntur, ut si ars ullo Historico necessaria profectò Topographia summè necessaria videatur. Accedit huc, quod Scytharum, Indorum, Ethiopum, Americanorum historias, ferè à

Geographis hausimus. Ne itaq; tyronibus hac etiam in partibus, brevem & usitatam locorum & regionum distinctionem subjiciemus. Totus orbis dividitur in duplex Hemisphærium, cujus consideratione orbis alius Vetus, alius Novus vulgò appellatur. Partes veteris orbis sunt tres, Europa, Africa, Asia. Regiones EUROPE sunt, Hispania, Gallia, Germania, Italia, Sarmatia, Taurica, Fazyges, Metanasta, Dacia, Mysia, Thracia, Chersonesus, Macedonia, Epirus, Achaia, Peloponnesus.

Cum

Geographiæ Synopsi. Ad Isagog. Reusn. qui refert ad genus τῶν νεύ.

Um Insul
n Oreadib
maribus, C
illa, Coreyr
Ierobo, E
Ere, Strop
Macone, a
romes sunt
nia, Cyre
Egyp
Regio
Biboy
Pempylia
Cilicia
Alb
Arabia,
Aff
Persis, P
Arabia fel
Bact
Scythia
Drac
Trois, In

Cum Insulis Hybernia, Britan-
 nia, Orcadibus, Thule, Gadibus,
 Balearibus, Corsica, Sardinia, Si-
 cilia, Coreyra, Ithaca, Cephalia,
 Zacyntho, Echinadibus, Eubaea,
 Creta, Strophadibus, Cythera,
 Salamine, Argina. AFRICÆ
 regiones sunt, Mauritania, Nu-
 midia, Cyrene, Marmarica, Ly-
 bia, Egyptus, Thebais, Æthio-
 pia. Regiones ASIÆ sunt, Pon-
 tus, Bithynia, Lycia, Galatia,
 Pamphylia, Cappadocia, Arme-
 nia, Cilicia, Sarmatia, Colchis, I-
 beria, Albania, Syria, Palestina,
 Arabia, Mesopotamia, Babylo-
 nia, Assyria, Susiana, Media,
 Persis, Parthia, Carmannia, A-
 rabia felix, Hircania, Margia-
 na, Bactriana, Segdiana, Saca,
 Scythia, Serica, Aria, Paropani-
 sus, Drangiana, Arachosia, Ge-
 drofia, India, Sinarum regio, Ta-
 pro-

probana Insula, opposita India. Novi orbis itidem ut veteris tres sunt partes, Septentrionalis, America seu India Occidentalis, & Meridionalis seu Magellanica. America à Septentrione in meridiem vergit sub forma duarum Peninsularum, quæ parvo Isthmo connectuntur. Ea Peninsula, quæ Septentrionem spectat, regiones has habet; Novam Hispaniam, Mexicanam, Floridam, Franciam novam. Quæ in meridiem protenditur, & terra firma dicitur, Peruanum regnum, Bresiliam, Caribanam, Patagones continet. Habent autem Provincia illa pleraq; alias rursus & novas, seu particulares regiones, quæ ipse ut & earum discrimina, situs & limites cum lacubus, fluminibus, montibus, sylvis, &c. ex Tabulis Geo-

lis Geo-

Wogra
 pu Script
 inda Labo
 quiss e
 pmanus
 dous, Plin
 ratoribus
 Isaac V
 Prida, Bi
 u, Sebaf
 m, Joach
 historis
 Abraham
 Vander
 Bafelus,
 rconfus r
 Paulus P
 Marini
 beribon
 van, Eia
 Bireb
 Candide
 Martia

tis Geographicis & ipsis Geogra- Geogra-
 phiæ Scriptoribus sunt cogno- phi.
 scenda. Laborârunt autem in Ge-
 ographicis ex veteribus Strabo,
 Pomponius Mela, Solinus, Pro-
 tolemæus, Plinius, Isidorus, &c. Ex
 recentioribus Æneas Sylvius,
 Raphael Volaterranus, Gemma
 Frisius, Bilibaldus Pirckheimer-
 rus, Sebast. Münsterus, P. Apia-
 nus, Joachim. Vadianus, Johan.
 Honterus, Gerardus Mercator,
 Abrahamus Ortelius, Michael
 Neander, & alii. In Chronologicis
 Eusebius, Nicephorus, Beda, Al-
 phonsus rex, Picus Mirandulan.
 Paulus Phrygio, Johan. Lucidus,
 Martinus Lutherus, Philip. Me-
 lanchon, Joachim. Camerar. Jo-
 han. Funccius, David Chytraus,
 Michael Beutherus, Pantaleon
 Candidus, Onuphrius Panvinius,
 Matthæus Beroaldus, Abraham.

Hodie P.
 Bertius J.
 Nondius &
 P. Cluve-
 rius præ-
 stant.
 Chrono-
 logi.

Buch-

It. Hon-
doiff. Ja-
cob. Cap-
pellus.

*Bucholcerus, & omnium ferè ex-
actiffimè Josephus Scaliger, de
emendatione temporum, & ex eo
Sechus Calvisius. Ex quibus o-
mnibus, vel certè integerrimis o-
mnia ea, quæ nos strictim & bre-
viter de temporum & locorum
ratione attigimus, altius repeti &
accuratius cognosci possunt.*

Secundò
de Locis
Commun.

Eor. usus. Dicendum nunc etiam ali-
quid est de Locis Communibus in Historiarum lectione
rectè & utiliter instituendis, qui si
in ullo bonarum artium genere,
certè in historia summè necessarij
sunt. Cum enim nullius hominis
memoria tam felix sit, ut omni-
um, quæ legit aut audivit, quando
velit, meminisse possit, operæ pre-
cium facturæ est utiq; qui hujus-
modi locos ita tempestivè ador-
nârit, ut quæ in Amplissimo Histo-
riarum Oceano memoratu & sci-
tu di-

rudigna occurrunt, aptè iis tanquam terminis & Contineute circumscribere possit. *Fridericus Titemannus vir magnæ existimationis, & majoris futurus, nisi in tempestiva morte præventus fuisset, Locos communes in solo Historico studio necessarios, in reliquis artibus compendiosiora adminicula haberi posse aptè pronunciat. Accedit huc, quod propter crebras locorum mutationes & peregrinationes Bibliothecam in promptu semper habere non solum incommodum, verum etiam ferè impossibile. Quod itaq; mercatores facere videmus, ut eorum, quæ coemerint, vendiderint, contraxerint, in tabulis & diariis consignare obiter primùm ac tumultuariè, quemadmodum unumquodq; actum contractumq; fuerit; postea verò in majores transcri-*

Frider. Titemanni
sententia.

scribere Codices singula certâ serie soleant; idem illis etiam faciendum, qui in studiorum Historicorum emporiis longè nobilioribus negotiantur. Extant autem de Locis communibus, tum in aliis artibus, tum in historia reclè instituendis, multorum Doctorum virorum præcepta nō contemnenda. Nos etiam aliquid conati sumus; verum quoniam mihi ipse satisfacere nondum potui, consultum non videtur aliis obrudere, quod ipse adhuc accipere dubites. Interea verò studiosi Historiarum viri vel Johannis Bodini consilio, & metodo, vel alius possunt. Nec contemnendam esse in Philosophicis studiis eam instituendi rationem existimo, quam superrimè Johan. Jacob. Beurerus Historiarum & Græca lingua, Professor apud Fribur-

Modestia
auctoris.

Johan. Jac.
Beureri
studium,

Beurerus Historiarum & Græca lingua, Professor apud Fribur-

burgenses insignis, è doctissimi cu-
jusdam viri meditationib. trans-
scripsit. * Et quoniam non desunt,
qui in Historia etiam utiliter
eam adhiberi posse putant, eam
in gratiam Tyronum ascribere
non gravabor.

* Ex Cice-
roniano
Freigii.

Duo communissimi loci sunt: **Loci com-
munissimi:**
Deus & Homo; seu causa & ef-
fectus, quorum uterq. suos specia-
les locos habet. De Deo enim que-
ritur. 1. Quid sit, qualis sit, que-
nam ipsius facta. Et huc perti-
net 2. Providentia & Procura-
tio rerum humanarum, & Num-
sit causa mali: Denique judi-
cia Dei tacita vel aperta. 3. Fa-
tum Necessitas, Contingentia, Li-
berum arbitrium. In altero loco
communi, Homine scilicet, tria **HOMO.**
consideranda sunt. Primum cau-
se & precipue finis, qui est beati-
tudo

Hjus Ad-
juncta.

rudo, seu summum bonum: Huic
contraria miseria est. Secundo,
partes Hominis, ut Anima & ejus
immortalitas, ac Ratio. Tercio
adjuncta Bona & Mala. In adjun-
ctis duo consideranda sunt: Cause
& species. Cause tres sunt: Prima
Natura seu indoles, sive inge-
nium, & sub hoc ingenii acumen
& docilitas, & huic contraria
Tarditas ingenii vel obusum in-
genium. 2. Ars seu institutio, in
qua considerande cause Efficien-
tes & formales. Efficientes sunt
Parentes & Præceptores: Huc
pertinet institutio Parentum seu
Educatio, item disciplina & do-
ctrina. Ad formalem causam per-
tinet ratio docendi & discendi, &
examina, item auctorum lectio,
delectus & explicatio, commenta-
rio: item huc pertinent loca insti-
tutionis, ut sunt Schola, seu Aca-
demia;

demia; item Philosophica vita, inertia, mala institutio, indulgentia Parentum & Praceptorum. Tertia Exercitatio, quae est vel animi (qualis est contemplatio, Noëtia, disputatio, declamatio, memoriae exercitatio) vel corporis sub qua labor, experientia, inventio rerum, peregrinatio, imitatio, diligentia, huic contraria Negligentia & curiositas. Hac de causis bonorum & malorum. Species porro bonorum & malorum adjunctorum tres sunt, honestum, jucundum, utile, & his contraria, turpe, molestum, inutile, quorum primum animi; alterum corporis; tertium fortune. Bona animi duplicia sunt. Aut enim sunt intellectus aut voluntatis. Intellectus sunt artes; eaq; vel liberales, vel Mechanica. Liberales artes sunt, quae Philosophia nomine conti-

G nen-

Species
Bonorum
& Malorū.

Animi.

Artes.

nentur, sub quibus sunt, Gram-
 matica, & linguarum cognitio;
 Rhetorica & Eloquentia aut
 Poesis, Logica, Arithmetica,
 Geometria, Cosmographia, A-
 stronomia, Musica, Astrologia,
 Divinatio, Anguria, Pbyfica,
 Meteorologia, Metallica, Pfy-
 chologia, Historia animalium &
 plantarum, Medicina, Erbica,
 Theologia, Gnomologia, Oecono-
 mia, Politica, Jurisprudencia, Hi-
 storia. Artes Mechanica, Orga-
 nica, Agricultura, seu res Rusti-
 ca, Architectura, edificia, & eo-
 rum partes; Disciplina militaris,
 Mercatura venatoria, Nautica,
 Ars equitandi, Pictoria, Pale-
 strica, Saltatoria.

Affectus.

Affectus, perurbationes, cupi-
 ditates, concupiscentia, appetitus.
 I. specialis, Affectuum potentia &
 impotentia, & obedientia affe-
 ctuum.

Euum. 2. Φιλωπία, Amor nostri,
 odium nostri. 3. Industria, fervor,
 studium in rebus agendis: Contra
 desidia, ignavia, pigritia. 4. Con-
 scientia, Furia. 5. Φιλοσεργία, amor
 naturalis, liberorum, Parentum,
 cognatorum, &c. 6. Gaudium,
 letitia, tristitia, mæror, luctus. 7.
 Fastidium reum presentium.
 8. Spes, fiducia, dissidentia, despe-
 ratio. 9. Animositas, audacia,
 pusillanimitas, animi demissio. 10.
 Cupiditas vindictæ, ultio. 11. Su-
 spicio, zelotypia. 12. Sollicitudo,
 securitas. 13. Timor, metus, Au-
 dacia. 14. Ire vacuitas. 15. Pu-
 dor, verecundia, impudentia, in-
 verecundia, rusticus pudor. 16.
 Pacis studium, pacifici, contentio.
 17. Humanitas, Φιλωθεωπία, inhu-
 manitas. 18. Benevolentia, favor,
 malevolentia. 19. Candor, gau-
 dium ex rebus aliorum secundis,

G 2 *sim.*

simulatio, zelus, invidia, indignatio. 20. Misericordia, immisericordia. 21. Superbia, inflatio, despicientia, contemptus. 22. Voluptas, dolor. 23. & ultimus, Pœnitentia, impœnitentia, lacrymæ.

Virtutes.

Virtutes. Primus specialis, modus, mediocritas, decorum, honestum officium & his contraria. 2. Boni mores, gravitas, dissoluti mores. 3. Vir bonus, innocentia, probitas, malitia, nequitia, improbitas, Heroica virtus. Prudentia. 1. Consilium, deliberatio. 2. Ordo, occasio. 3. Stratagemata. 4. Calliditas, astutia, stoliditas, stultitia, sub qua opinio, error, ignorantia. Fortitudo. 1. Pericula, res prosperæ & aduersæ. 2. Gravitas, moderatio, insolentia, stupiditas. 3. Temeritas, audacia, timiditas, ignavia. 4. Tolerantia, impatientia, mollities. Tempe-
ran-

LEGENDI HISTOR. 137

rantia. 1. *Abstinencia in cibo, jejunium, intemperantia, voracitas, gula, belluaciones.* 2. *Sobrietas in potu, ebrietas, vinolentia, bibacitas, aconia vel luxuria, convivia insana.* 3. *Continentia in Venere, pudicitia, castitas, virginitas, luxuria, procacitas, libido, impudicitia, amor insanus, lenocinium, stuprum, incestus, adulterium, scortatio, πορνεία, vaga libidines.* Liberalitas. 1. *Elemosyna, parsimonia, parci.* 2. *Tenacitas, sordes, prodigalitas, profusio, largitio, avaritia, πλεονεξία, usura alea, ars parasitica.* Magnificentia. 1. *Luxus.* 2. *Ruditas, sordides.* Studium Honoris, φιλοψυχία 1. *contemptus honoris.* 2. *Ambitio.* Magnanimitas. 1. *Stoliditas, vastitas, superbia.* 2. *Pusillanimitas.* Clementia, Mansuetudo, Placabilitas. 1. *Reconciliatio,*

liatio, sarta gratia. 2. Iracundia, feritas, implacabilitas. 3. Crudelitas, sevitia, indulgentia, licentia.

Veritas. 1. Simulatio, arrogantia, jactantia. 2. Dissimulatio. 3. Fucus, stulta credulitas, suspicio, fraus dolus, calumnia, sophistica.

Amicitia, Humanitas. 1. Familiaritas, societas bona, aut mala, idcirco esse, civilitas, humani congressus. 2. Blanditia, adulatio, assentatio. 3. Inhumanitas, morositas, difficultas, contentio, rixae, solitudo, taciturnitas. **Urbanitas.**

1. Ludicra, festivitas, dexteritas & suavitas morum, ludi, joci, sales, facetiae, urbana dictoria, scommata, relaxatio & recreatio animi. 2. Scurrilitas, mores inelegantes, garrulitas, lingua futilitas, detractio, obrectatio, maledicentia, scommata dentata, obscenitas, turpitude, cachinni, histriones. 3.

Rusti-

Rusticitas, murbanitas, agrestitudo, duritia, importunitas, molestia. **Justitia.** 1. *Justitia erga Deum, pietas, religio, idololatria, superstitio, impietas, fiducia in Deo, oratio ceremonia, poena impietatis.* 2. *Justitia universalis & particularis.* 3. *Pietas in Parentes & patriam, in liberos, in fratres, in conjuges, amor conjugalis, in peregrinos Hospitalitas.* 4. *In Praeceptores gratitudo, in benefactores charitas.* 5. *Pœna legitima scelerum & injustè factorum, supplicia, tormenta.* 6. *Societas humana, civilis, politica, civitas.* 7. *Personæ & officia, Ecclesiastica & Politica, Magistratus.* 8. *Cives, subditi, obedientia, seditio, bellum intestinum, dissensiones civiles, concordia.* 9. *Leges, jus summum, seu rigor juris, equitas, consuetudo senios & ritus, statuta, immunitas,*

privilegia. 10. Conjugia, legitima nuptia, ritus nuptiarum, incestus, affinitas divortia. 11. Rerum distinctio & proprietas, justa possessio, defensio bonorum. 12. Contractus, pacta, lucrum. 13. Judicia, iudex, corruptela munerum, accusator, calumnia, testes, testimonium, iuramentum, actio, premium & poena mulctæ, asyla. 14. Defensio hostis, inducie, fœdera. 15. Delicta flagitia, crimina, gradus delictorum, species delictorum, ut sunt dolus malus, furtum, violentia, injuria, cedes, parricidium, adulterium, rapina, latrocinium, proditio, perjurium, veneficium, &c. 16. Species Politiarum ut Monarchia, Aristocrata, Democratia. Tyrannus. 17. Rerum publicarum mutationes & conversiones. Corporis bona & mala. 1. Sexus sub quo Mas, femina,

Corporis
bona & ma
la.

u, partus
u, etas, puer
u, senectus
u, sepul
u, bono
u, puerudo,
u, conserva
u, morboru
u, &c. 4. B
u, pulc
u, 16. Actio
u, memori
u, vale, ut c
u, & vultus,
u, & differenti
u, uotus.
u, 1. Parr
u, amica
u, Novita
u, generis
u, Aul
u, uentia, p
u, argen

mina, partus seu puerperium. 2. Vita, etas, pueritia, adoleſcentia, juventus, ſeneclus, mors funerum ceremonie, ſepultura, Epitaphia. 3. Valetudo bona, ſeu ſanitas, ad- verſa valetudo, ſeu morbus, præcepta conſervanda valetudinis, ſpecies morborum peſtis, podagra, febris, &c. 4. Robur, imbecillitas. 5. Forma, pulchritudo, deformitas. 6. Actiones humane, ſermo, ſenſus, memoria, oblivio. 7. Res naturales, ut cibus, potus, vinum, ſuis & victus, panum appellatio- nes & differentiæ, ſomnus, ſomnia, quies, motus. Fortunæ bona & mala. 1. Patria, parentes, liberi, exilium amici. 2. Nobilitas, Na- talis, Novitas, ignobilitas, obſcu- ritas, generis ementita nobilitas, Aula, Aulica vita. 3. Divitiæ, opulencia, paupertas, inopia, au- rum, argentum, fames, annona

Fortunæ
deniq;

charitas, vilitas, edificia. 4. Pax, bellum, bella civilia seu intestina, victoria. 5. Nomina. 6. Status seu genera & conditiones vite. 7. Libertas, servitus. 8. Gloria, honor, bona fama, infamia, ignominia, dedecus, laus, commendatio, eulogia authoritas. 9. Felicitas, infelicitas, calamitates, afflictiones & miserie generis humani. 10. Consolationes opponenda miseriis, &c.

Hucusque
ex Beacro
& Freigio.

Et hæc quidem viri istius est methodus, que nisi aliquantò generalior esset, equidem studiosis Historiarum multum prodesse possit. Potest tamen is, qui ea uti vult, Locos pro suo arbitratu vel contrahere vel extendere, atq; ita facile ad Historiæ lectionem accommodare. Usurus autem, duos Locos Communes Deum & Hominem in prima acie constituet, tanquam generalissimos: Reliquos

Locorum

1.

Tales general.

quos deinde tanquam intermedios, quo ordine commemorati sunt, distinctè ordinabit, singulosq; ita notabit, & complebit, ut perpetuam ducem habeant Logicam.

Itaq; singulos in decem sedes seu cellulas distinguet, in causas effecta, subjecta, adjuncta, disjuncta, comparata, (sub quibus, similia) nomen, distributionem, sub qua Exempla, definitionem, Testimonia; sub quibus proverbia, sententiae, apophthegmata. Et has cellulas complebit ex quotidiana Historiarum lectione, inque eas quicquid notatu dignum occurreret, non secus ac in alvearium deferet. Præter istam verò methodum Johannes etiam Bodinus multa utiliter monuit de Locorum communium ratione, quæ quia magis ad Historiam accommodavit, velim, studiosi Antiqui-

2.
Methodus
Luh.

Bodini Locorum.
Vide quoq; Kecckermanni iudicium de hac methodo.

do Bodini & institu-
endis locis
historiis.

tatum manu-
ductione Bodini tan-
tisper utantur, donec vel ab aliis
melius erudiantur, vel ipsi diu-
turna exercitatione compendio-
sorem viam inveniunt, maxime
cum prior modus, ut jam monui-
mus, generalior sit, & ad univer-
sam Philosophiam (in qua etiam
magna cum utilitate adhiberi
poterit) accommodatus. Pronun-
ciare tamen non dubitem omni-
um in hoc genere optimum, uti-
lissimum & compendiosissimum,
illud esse consilium, quod regulis
atq; exemplis Historias in suc-
cum & sanguinem convertere
Exemplo- docet. Longum, inquit ille, est iter
kum vis. per precepta, sed breve & efficax
per exempla. Quod quidem ve-
rum est, si omne punctum nudis
preceptis defertur; nulla vero aut
saltem rarior, quam decebat ex-
emplorum ratio habetur. At cum
exem-

exempla, cum præceptis & regulis conjunguntur, via non solum redditur expeditior & iuvior, sed etiam certior. Regulis enim & exemplis omnia merentur, & iudicant homines, quibus, si præcipuorum eventuum cause adduntur, & circumstantiæ accuratè notantur, sequentur utilitates prorsus admirabiles. Regule nihil aliud sunt, quam breves & arguta sententiæ, quæ continent admonitiones de moribus, aut commonefactiones de præmiis & pœnis, aut descriptiones eventuum in vita. Exempla sunt speciales observationes & eventus, quibus regule istæ, quasi probantur, illustrantur & declarantur. Oportet autem ideo, exempla cum regulis conjungere, quia debilius hominum animos movent, quæ nuda assertione proponuntur.

Regulæ &

Exempla.

Hæc illis
quomodo
præsent.
G. Richter
axiomata.

pla verò ex media Historia & quotidiana experientia desumpta omnium profundissimè in Hominum pectora penetrant. Et operæ præcium jam hac in parte fecit doctissimus vir Georgius Richter editis in lucem regulis, de eventibus negotiorum Politicorum, quas ferè omnes, paucis exceptis suis illustravit Historiis & exemplis conatu laudatissimo & satis felici. Quanquam enim in Regulis & Axiomatibus desiderari aliquid possit, & exemplorum etiam copia alicubi deficiat, tamen qui libet privata industria & studio corrigere vel supplere poterit, quæ desiderat. Et aded non improbamus viri istius labores, ut potius maximoperè optemus, reliquas etiam partes, de quibus spem fecit primo quoque tempore maturet & divulget. Et hoc

exempli
vadeat non
temporis
premer
omnino on
distin
ta, & regu
vera in
nam vide
aromicam
gras, & e
tas, vel gr
& auth
hodu Regu
horum sch
Historici
deinde
lages Hiji
ustr ab
tica Axi
riorum
ere plerum
ticia in e

hoc exemplum imitari possunt, imò debent, non solum illi, qui progressu temporis versari in foro & Aulis, premere curiam cogitant, sed omnino omnes historiarum studiosi. Distingvent autem Axiomata, & regulas secundum tria vite genera in tres classes: Ecclesiasticam videlicet, Politicam & Oeconomicam, & cuilibet classi proprias, & eas quidem vel per se certas, vel gravium virorum iudicio, & autoritate munitas assignabit Regulas, quas vel Philosophorum schola, vel Poëta, vel ipsi Historici suppeditabunt. Singulas deinde suis exemplis, que diligens Historiarum lectio subijciat, illustrabit. Exempli gratia, Politica Axiomata sunt: Magnas Imperiorum mutationes praece- dere plerumque solent prodigia: Nimia in exigendo tributo severitas,

Ad tria
vita: gene-
ra respici-
endum.

De hos
quoq; mo-
nito Beure-
rus.

ritas, uenitq; nimium ipsum tri-
 butum imponi. am mouet subditos
 ad seditionem, Tacitus. Perfidia
 Regis totum eius regnum exosum
 reddit: Superbiam & crudelita-
 tem, etsi feræ, non leues tamen se-
 qui solent pœne: Magna Imperia
 non diu durant, quæ seditione in-
 testina laborant: Regum insolentia
 & tyrannis faciunt, ut Mo-
 narchia in Democratiam maxi-
 mè vertatur: Adulteria regni
 amissione à Deo puniuntur: Re-
 gna scelere parta non diuturna:
 Initia turbandi magna Imperia à
 fœminis primariis, uelut reginis
 proteruis & ambitiosis, sæpe ori-
 untur. Livius. Usq; eò prosperum
 est Imperium, dum in eo valent
 uera consilia, ubi gratia, timor,
 voluptas, avaritia, illud corru-
 pere, primum imminuuntur illius
 odes; deinde etiam ipsummet im-
 peri-

Imperium adimitur ac perit. Sepe prava, quam bona consilia facilius executioni mandantur quidem, nunquam tamen feliciter tandem succedunt. Sallustius. Qui populi vel civitates conjuncta vinci non possunt, vincuntur factionibus inter sese excitatis: Inanes Principum sumptus & ambitiosa eorum caepia non modò subditos vexant & exhauriunt, sed ipsosmet adeò Principes ad inopiam tandem redigunt, & scelerata ad cogendas pecunias consilia capere cogunt. Herodot. Primorum inter longinquos populos bellorum causa extiterunt rapinae mulierum & adulteria: Princeps facile vel decipitur, vel dejicitur, qui ex alieno & inprimis unius duntaxat consilio, & virtute pendet. Commincus. Ex Monarchia fit tyrannis cum Rex contempta legum

legum autoritate, quidvis agit
 prr animi sui libidine. Plato. *E-*
terna quadam lege & nunquam
intermoritura decretum est, ut
Imperia Rerumpublicarum ab
injustis possessoribus ad justos de-
ferantur. Dionys. Halicarnas. Ty-
rannorum & eorum omnium, qui
sevis in gubernanda hominum
societate consiliis utuntur familia
rota aut vix aut nunquam ad an-
nos usque centum in eo Imperio
permanet, sed vel à Deo deletur,
vel à subditis de hujusmodi gradu
facè deturbatur. Aristot. Diodor.
Siculus Commineus. Hec & alia
innumera axiomata Politica, qui
Studiosus Antiquitatis exemplis
historicis, que frequens lectio sub-
ijciet, illustrat, is cerè optime
tempus collocat, & fructus suo
tempore percipiet uberrimos. Idè
statuendum est de regulis Eccle-
siasti-

legis & Oe
 ratione ex
 scriptoribus
 exemplis h
 in & debet
 ab omnia Oe
 filii noxa
 nam liberi
 suorum
 in degener
 regule plu
 morum: In
 filiorum
 Eli: In
 Ciceroni
 imperantiss
 se crapi
 magioru
 nomen
 duorum
 morum al
 patrem
 gerit: a

stasticis & Oeconomicis, que eadem ratione ex sacris & prophanis Scriptoribus peti, & postmodum exemplis historicis illustrari possunt & debent. Exempli gratia. Axioma Oeconomicum: Heroum filii noxa sive magnorum virorum liberi, plerumq; relictis majorum suorum vestigiis & virtutibus degenerant. Exemplo hujus regule plurima in Historiis occurrunt: In sacris, Absalonis & Amnon filiorum Davidis, filiorum Eli: In prophanis Marci, Marci Ciceronis filii, qui Patris temperantissimi vestigiis relictis totum se crapule dedisse, & quod duos congiorum exhauriret, Bicongii nomen invenisse scribitur: Item duorum filiorum Periclis, quorum alter ita petulans, ut etiam patrem diceris & conviciis inceserit; alter verò planè stupidus

duſ fuit, & que ſunt exempla
quàm plurima alia, que congere-
re, congeſtaq; digerere facile po-
teſt, qui, que hæcenus dicta ſunt,
accuratius attendit.

Tertiò de Tertium ſecundæ partis &
judicio Le- ultimum membrum conſti-
gionis. tuimus Judicium Historia-
rum, de quo nunc etiam pauca
quædam attingemus. Superius
quidem egimus de judicio, quod
requiritur ad Historiam ſincerè
ſcribendam: Neceſſitas itaq; jam
poſtulat, ut quædam moneamus
etiam de judicio ad Historiam

Cauſa mo- rectè legendam. Requiritur au-
niti. tem hoc ideò in ſtudioſo Historia-
rum, quia tanta eſt Scriptorum
quorundam ſive oſcitantia, ſive
levitas, imperitia & ruditas, ut
que à veritate quàm maximè ab-
horrent, incauſis lectoribus ob-
trudant. Nec eſt, ut exempla hu-
jus rei

I.

jus rei

jus rei procul repetamus. Literarum monumentis prodiderunt gravissimi quique auctores, quod carmina jam moriens canat exequialia cygnus; Cantator Cygnus funeris ipse sui. Idque credidit etiam Plato in Phaedone, Aristot. lib. 9. de Generat. Animal. cap. 12. Et quis non? Proverbium inde natum est tritum, & multorum vocibus frequenter usurpatum, Cygnea cantio: quod de illis jaetabatur, qui supremo vita termino suaviter diserebant. At fabulosum hoc esse, & à natura cygni alienum, testantur Plinius lib. 10. Natural. Hist. cap. 25. Athenaeus lib. 9. cap. 16. Alianus lib. 1. variarum Histor. c. 14. quorum certè virorum testimonia negligere nec potest nec debet historiarum studiosus. Ita magni viri tradiderunt viperam erosa aivo parere,

Vide Rol-
 lenhagii
 warhafftige
 Lügen.

Cygni non
 canunt.

De viperæ
 partu.

rere, catulosq; occise matris latera perumpere. At neq; perpetuum hoc esse innuit Aristoteles lib. 5. de hist. Animal. circa finem. Sed neq; unquam Experientia convenire, voluit Apollonius Tyaneus, apud Philostrat. lib. 2. cap. 8. & Patrum nostrorum memoria Amatus Lusitanus Cent. 1. Curat. 1. Quid itaq; de his & consimilibus Naturalibus Historiis statuendum, cogitent Physici. Accedit hic, quod tanta est Historicorum discrepantia, ut non modò alii ab aliis, verum etiam à seipsis vel studio, vel animi egritudine & errore frequenter dissentiant. Et ut hic etiam exemplo rem declaremus, sumemus famosissimam belli Trojani historiam, quæ quot seculis & auctoritatibus confirmatur, tot ferè etiam difficultatibus & Historicorum, qui literis illam confi-

Bellum
Trojanum.

confinarum
de tempore
variam partem
veres, cum
veres præter
ditiones e
diger de en
in tot op
quæm co
aur. Chyr
278.
279. M
280.
varum reru
non con
2. historia
Script
modis est
bellum T
tionem, se
trastare
ciant. I

consignarunt, dissidiis everitur. Extat Ora-
 De tempore *ἀλώσεως*, mirum, tio Dion.
 quantum variant Chronologi tum de Illo nū-
 veteres, tum recentiores. Et ut quam ca-
 veteres prateream, quorum pro. Eras.
 contradictiones expedit Josephus Ciceronia-
 Scaliger de emend. temp. Recen- no, Helenæ
 tiores in tot opiniones abierunt, in Ægypto
 difficilimè conciliari posse vide- suspensæ
 antur. Chyrcus ponit annum meminit.
 mundi 2782. Lucidus & Func-
 cius 2783. Isidorus 40007. Con-
 tinius 2798. Melanthon 2852. Per-
 rerius 2810. Accedit huc, quod in **Quare.**
 ipsarum rerum gestarum Narratione non consentiunt. Herodotus
 lib. 2. historiam longè aliter quàm
 cateri Scriptores exponit. Et me-
 morabilis est Isocratis auctoritas,
 qui bellum Trojanum non propter
 Helenam, sed ne Grecia à Barba-
 ris vastaretur, gestum esse pro-
 nunciat. Neque ignorare quen-
 quam

Idem nonnulli iudicant de Amazonum Historia. Vide Diodor Sicul. lib. cap. 11. Strab. lib. 11. Fulgent. lib. 1.

quam existimo, quid de tota hac Historia senserit Dion Chrysoft. orat. 11. & Metrodorus apud Tatianum in Orat. ad Græcos, ubi Hectorem, Achillem, Agamemnonem & omnes in universum Græcos, tum Barbaros, cum Helena & Pandæ artificii tantum, dispositionisq; causa introductos, neque ullum ex his hominibus revera extitisse audacissimè affirmat. Quæ tamen non eum in finem à me commemorantur, quasi antiquissimi belli Historiam negare aut convellere velim. Scelus enim esset tot Scriptorum fidem elevare, nefas auctoritatem infringere: sed tantum, ut ostendam iudicium in tanta authorum discrepantia *diacrotus* requiri necessario, ut quid verum, necessitas. vel veri sit similitimum studiosus historiarum intelligere possit.

Judicii in In naturalibus quidem Historiis

rūs faciliōr & expeditior est via. **Physicis**
 He enim propter certitudinem ^{via facilis}
 & ordinem naturæ perpetuum &
 constantem rarò variant, ideòq;
 vere sint, nec ne facile intelligi po-
 test. Sed & quid de divinis statu-
 endum, non adeò difficile erit The- **It. In Theos**
 ologo judicare; quia ut ad **logia.**
 Historias Politicas dijudicandas Poli-
 ticum, ad Physicas Physicum: ita
 ad divinas & sacras judicium re-
 quiritur Theologicum. Quod pro-
 bè notandum arctèq; tenendum,
 propter eos, qui de quibuslibet re-
 bus, non sine impudentissima im-
 pudentia judicium sibi sumunt,
 non cogitantes nec Physicum nec
 Politicum syncerè de Historiis sa-
 cris: ut & nec Physicum nec Theo-
 logicum de politicis integrè statuere
 posse. Theologus respicit Scriptu-
 ram, tanquam cynosuram sui ju-
 dicii. Physicus verò perpetuum

H natu-

natura ordinem intuetur, & qua singulari Dei dispositione eveniunt, ea à naturalibus discernit, nec admodum rigidus est in iudicando, quia mater rerum omnium naturam cogitet ita potentem esse, ut multa ab eadem produci & fabricari possint, quae alioqui sunt incredibilia, quaeque alii aut nesciunt, aut scire non volunt. In humana verò Historia ferè aqua haerere solet, quoniam sui semper sunt dissimiles, nec facile certo termino circumscribi possunt. Proponemus tamen & hic quaedam, quae ad iudicandum Historias humanas non prorsus erunt inutilia.

Quod tamen non levatur, ut Bodinus vult.

Johannes Bodinus, omnium maximè huc facere existimavit, scire, quae qualisque singularum gentium & populorum sit natura. Nec malè omninò Bodinus. Verùm quoniam ferè omnia, quae de na-

de natura populorum ex constellatione coeli, constitutione Elementorum, ipsorumque locorum & victus ratione, &c. disputantur, non solum intricatissima; verum etiam incertissima sunt, author esse nemini possunt, ut Boetius vestigiis perimacius insistat. Nam & naturam non raro exuere, vel cerie suppressere solent callidi & astuti homines, maxime ubi singulare aliquid moliantur. Interim tamen non prohibemus, quin isthac etiam, quae à Bodino, si non ubique, verè & firmiter, at cerie ingeniose hanc in partem excogitata sunt, excusiantur & examinentur diligenter. Illis autem addi possunt haec duae regule. 2. Media agentis dis dià mundi à fine & proposito recedentia, narrationem suspectam reddunt & arguunt vanitatis. 2. Actiones toto genere

Aliz Judicii Regu-
lx.

H 2 nere

nere distantes à qualitate & facultate ipsius agentis, vix verisimiles nedum veræ iudicandæ sunt. His duabus regulis existimamus magnam Historiarum humanarum pariem iudicari posse. Etenim impossibile est agentis propositum a mediis, vel media a proposito variare omnino. Siquidem nemo, nisi planè stupide & emota mentis sit homo, ea media ad scopum propositum adhibebit, quæ non solum ab ipso sine alienissima, sed ipsum agentem etiam impediunt. Ideo, in omni dubia historia (loquor autem de humana) primò dispiciendum, quod & quale uniuscuiusq; fuerit propositum, quo intellecto, multò dexterius, de reliqua narratione statuere potest Historiarum studiosus. Sed neq; ille historice narrationes quicquam fidei meren-

1.

Σκοπεῖν
 σκοπῶν.

2.

Ἐπινοῦναι τὸ
 βελῶν.

τῆς,

tur, qua ni secundum regulam
 impingunt; quæq; aliena sunt ab
 iis personis, quibus assignantur.
 Exempli gratia. Legimus lib. I. **Locus I.**
 Regum cap. 15. Saulum regem Is- **Reg. 15.**
 raelitarum Amalecitas persecu-
 rum fuisse usq; ad Hevilam, quod
 pleriq; ferè Interpretes de finibus
 Indie accipiunt, ut sententia sit,
 Saulum Amalecitas ad fines India
 usque persequendo fugasse. Quod
 quam verum sit, hic tantopere non
 disquirimus; illud tantum memo-
 rimus, probabiliter ac nat inter-
 pretatione dubitari posse, cum o-
 mnis regi hostem ad fines usq; In-
 die persequendi facultas, quæ qui-
 dem in hominem cadere potest,
 defuerit; Nec licuerit armata
 manu alienas Provincias ingre-
 di, tantaq; spacia dissitarum regio-
 num tam brevi tempore tanto
 successu percurrere. Sic quid judi-

Nero à Se-
neca falsò
commen-
datus.

Augustus
tamen fa-
mosus ad-
ulterium,
adulterio-
rum idem
vindex
apud Svet.
lib. 2. c. 67.
de Salomo-
ne & Ethi-
opissa.

cardium sit de virtutibus, qui-
bus Seneca Neronem Impera-
torem commendat, jampridem
ostendit Calius Rhodiginus lib. 11.
Antiq. Lect. cap. 12. Certe cum
decanatissimum sit, Neronem
mancipium & sentinam fuisse om-
nium scelerum, non possumus
non adstipulari Rhodigino, qui
citato loco virtutes istas, quas tan-
topere predicare & extollere in
Nerone Senecam diximus, meras
fabulas & mendacia esse scribit.
Impossibile enim est simul & se-
mel eundem scelera sectari, & vir-
tutibus inclarescere: impossibile
duas contrarias Qualitates simul
in eodem subjecto herere, ne dum
dominari posse & excellere. Nec
video, quid impediatur, quò minus
referamus etiam huc Historiam
Ethiopicam, de Salomonis regis
Judæorum & Miquede Salva
regi-

regine concubitu, & ex eodem nato Meleicho rege Ethiopum. Et enim ut nihil dicamus de bello, quod rex Ethiopum Zara regi Jude Ase intulisse scribitur, 2. Paralip. cap. 14. quod certe nentiquam facturum fuisset, si tanta propinquitate populus alter alteri conjunctus fuisset; ut secundo prætereamus, quod leges & facultas eligendi regem, que tunc penes sacerdotes fuit, spacium, & illam quidem in externa gente questum, nequaquam admittunt. Certe vel illud, quid de hac Narratione probabiliter statui possit, satis clarè ostendit, quod facinus illud Qualitati utriusq; tam Salomonis scilicet quàm Maqueda minimè respondet. Hujus enim pietatis & reliquarum virtutum studium summum predicatur. Illius verò vita moresq; tum Deo, tum homi-

nibus probabantur. Nondum enim a recta via deflexerat. Quae, qui à concubitu illegitimo non alienissima esse animadverrit, ne illum puerilis iudicii hominem esse necesse est.

Orationū
in hist. oc-
currentiū
censura.

Porrò ex hac regula intelligi etiam potest, quid statuendum sit de Orationibus Historicis passim apud Historiographos obviis. Etenim qui accuratius in persona, cui attribuitur oratio, naturam inquirat; considerat, quod vite genus, quae ratio etatis, quae virtutes, quae vitia, quae naturae muneribus & defectus, quae institutio puerilis, qui mores & consuetudo, is facile animadvertet, siue oratio ejus, cuius esse putatur. Quippe.

Intererit multum, Divinae lo-
quatur an Heros,
Maturusne senex, an adhuc flo-
rente juventa.

Fervi-

Fervidus, an Marrona potens, an
sedula Nutrix.

Atque hæc sunt, quæ de iudicio etiam monere volumus, quod ultimæ propositi nostri membrum. **Conclusio operis.**
Ultimam illud, ut & reliqua, ita esset elaboratum, ut haberent Tirrones, quod sequi tuto possent. Conati quidem sumus, sed quid præstuerimus aliorum sit iudicium.
Ausim tamen hoc profiteri, si fortuna blandiori vultu me respexisset. **Excusatio autoris.**
scripturam tuam futuram fuisse & luculentiorẽ, & accuratiorẽ.

Nunc cum temporum difficultate mirifice distrahar; ecquid mirum, candide Lector, si alicubi halluciner? Feci, quod potui. Nec defuit voluntas: defuit fortuna, quod norunt, qui me norunt. Tu Lector benevole & cande vale; isthæc qualia tandem

H s cum-

166 METH. LEG. HIST.

*cumque sunt boni consule; aura
me equanimitatis tue benignè
fove.*

— *Et, si quid novisti re-
ctius istis,
Candidus imperti, si non his
utere mecum.*

F I N I S.

D E